

Nr 2.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51; given Stockholms slott den 3 januari 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla det förslag, om vars avlåtande föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

De anslag, som efter riksstatens fastställande hittills äskats för det löpande budgetåret, ha sammanförts å tilläggsstat I (r. skr. 1950: 418) och uppgå till 164 240 000 kronor å driftbudgeten samt 13 910 000 kronor å kapitalbudgeten. Anslagen avse huvudsakligen vissa utgifter för försvaret och civilförsvaret, som nödvändiggjorts till följd av det utrikespolitiska läget, ävensom för tillfälligt tillägg till vissa löner och pensioner samt för vissa hjälpåtgärder i anledning av Surtekatastrofen.

Vissa ytterligare anslagsäskanden avseende tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår ha ansetts erforderliga och böra föreläggas riksdagen vid dess början i en sammanfattande proposition nr 2 avseende utgifter

å tilläggsstat II. Skulle anslagsäskanden därutöver å tilläggsstat II under riksdagens lopp visa sig ofrånkomliga, böra dessa sammanföras i en särskild proposition, som förelägges riksdagen inom den för budgetpropositionernas avlämnande fastställda tiden.

De anslagsäskanden å tilläggsstat, vilka nu föreläggas riksdagen, ha tidigare denna dag anmälts. En sammanställning av de beslut om förslag till riksdagen, vilka Kungl. Maj:t därvid på hemställan av vederbörande föredragande enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet (*bil. 1—19*) fattat, torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende (*bihang*).

Av sammanställningen framgår, att å tilläggsstat II äskas anslag om sammanlagt 2 711 400 kronor å driftbudgeten och 44 288 800 kronor å kapitalbudgeten. Av förstnämnda belopp hänföra sig 205 000 kronor till utrikesdepartementets verksamhetsområde, avseende gåva för Förenta nationernas byggnader i New York och vissa avvecklingskostnader för svenska rödakorsdelegater i Grekland, 600 000 kronor till kostnader för vissa väg- och vattenbyggnadsverkets arbeten i anledning av Surtekatastrofen, 300 000 kronor till kostnader för upprättande av nya jordregisterutdrag i anledning av den allmänna fastighetstaxeringen, 285 300 kronor till inredning m. m. för karolinska mediko-kirurgiska institutets nybyggnader, 448 500 kronor till kartverket för anskaffande av vissa nödvändiga reservdelar m. m. till flygplan, 220 000 kronor till anskaffande av ett sjuktransportflygplan samt tillhoppa 495 000 kronor till förstärkning av kommittéanslag. Övriga anslagsbelopp å driftbudgeten uppgå till mindre belopp och avse vissa merkostnader och andra utgifter, vilka icke utan betydande olägenhet anses kunna uppskjutas till nästa budgetår. Av kapitalbudgetens utgifter hänföra sig 15 000 000 kronor till förstärkningar av olika försvarsanläggningar samt 28 600 000 kronor till statens affärsverksfonder. I övrigt avse de äskade tilläggsstatsanslagen å kapitalbudgeten huvudsakligen merkostnader för vissa byggnadsföretag.

Chefen för finansdepartementet hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (*bil. 1—19*) fattat beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Lennart Eriksson.

Bilaga 1.

Egentliga statsutgifter.

Andra huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler här-
efter under justitiedepartementets handläggning hörande ärenden angående
egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51
samt anför därvid följande.

C. Domstolarna.

[1] 16. **Vattendomstolarna: Inventarier m. m. för Västerbygdens vattendomstol.** *Vattenrättsdomaren vid Västerbygdens vattendomstol Nils Lindberg* (skr. 21/2, 2/9 1950) hemställer om anslag med 25 600 kronor till inköp av inventarier m. m. för vattendomstolen. Vattendomstolen beräknas inflytta i nya lokaler under mars månad 1951. I de nya lokalerna kommer domstolen, som nu är inrymd i en privatvåning om 7 rum, att disponera 11 rum samt arkiv. Nyanskaffning av inventarier samt renovering av det befintliga inventariebeståndet, som är mycket förslitet, blir därför nödvändig. Härtill komma kostnaderna för själva flyttningen. Av det begärda beloppet beräknas 23 300 kronor för renovering och anskaffning av inventarier, 1 500 kronor för flyttning och utvidgning av telefonanläggning samt 800 kronor för övriga flyttningskostnader.

Vattenöverdomstolen vitsordar behovet av den föreslagna inventarieanskaffningen m. m.

Krigsmaterielverket har lämnat kostnadsberäkningarna, i vad de falla under verkets prövning, utan erinran.

Departementschefen. Med hänsyn till arbetsförhållandena vid Västerbygdens vattendomstol är det angeläget att domstolen kan taga sina nya tjänstelokaler i bruk redan under innevarande budgetår. Anslag för inventarieanskaffning m. m. torde därför böra anvisas på tilläggsstat. I rådande läge kan jag emellertid icke tillstyrka högre anslag för ändamålet än tillhoppa 15 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vattendomstolarna: Inventarier m. m. för Västerbygdens vattendomstol* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

F. Diverse.

[2] 11. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Detta anslag är i gällande riksstat uppfört med 425 000 kronor eller med samma belopp som under budgetåret 1949/50. Härtill kom en reservation om ungefär 20 000 kronor och ett mindre belopp inkomster. Å anslaget har härigenom under budgetåret funnits att tillgå omkring 445 000 kronor. Under budgetårets första fem månader förbrukades omkring 332 000 kronor. Den 1 december återstodo sålunda ungefär 113 000 kronor.

Anslaget har visat sig vara mycket knappt tillmätt. Särskilt de av riksdagen begärda utredningarna om folkomröstning och valsätt samt om redovisningsskyldighet för politiska organisationer ha visat sig mera kostnadskrävande än som vid anslagsberäkningen förutsattes. Under budgetåret ha två nya utredningar igångsatts, däribland utredningen i den s. k. Kejneaffären, som drar betydande kostnader. Vidare ha kostnaderna för auktoritetskommittén ökats genom att kommitténs sekreterare sedan den 1 september 1950 helt ägnar sig åt arbete inom kommittén. Den väntade höjningen av statstjänstemännens rörliga lönetillägg torde medföra stegrade kostnader för ersättningar till flertalet utredningsmän och vissa kommittéledamöter. Under den närmaste tiden torde ett par nya utredningar böra tillsättas, däribland den av riksdagen begärda utredningen om översyn av rättegångsbalken. Under budgetåret ha tre utredningar slutförts (1946 års flottningnutredning, utredningen om ny lagstiftning rörande avbetalningsköp samt utredningen om ny sluten ungdomsfängelseanstalt). Tryckning av dessa utredningars betänkanden har emellertid dragit betydande kostnader.

Utgifterna under envar av budgetårets återstående sju månader beräknas till i medeltal 67 000 kronor eller sammanlagt 469 000 kronor. I enlighet med det anförda torde anslaget sålunda böra förstärkas med (469 000 — 113 000 =) i runt tal 350 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga*
å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 an-
visa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hem-
ställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Olle Hellberg.

Bilaga 2.

Egentliga statsutgifter.

Tredje huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

D. Diverse.

[1] 15. Gåva för Förenta Nationernas byggnader i New York. I New York äro för närvarande byggnader under uppförande, vilka äro avsedda att inrymma dels lokaler för Förenta Nationernas sekretariat, dels ock sammanträdeslokaler för organisationens generalförsamling, olika råd och andra organ. Under hänvisning till önskvärdheten av att med dessa byggnader införliva prov på medlemsstaternas byggnads-, inrednings- eller prydnadskonst har organisationens generalsekreterare till medlemsstaterna riktat en inbjudan att skänka gåvor till byggnadernas utsmyckning och inredning. Från generalsekreterarens sida har särskilt uttalats önskemål om att Sverige ville bidra med inredning och utsmyckning av ekonomiska och sociala rådets sessionssal. För upprättande av förslag till inredning av denna sal har organisationen anlitat stadsplanedirektören i Stockholm, arkitekten S. Markelius, vilken på sin tid medverkat vid planeringen av ifrågavarande byggnader.

Då det syntts lämpligt att tillmötesgå generalsekreterarens framställning om en svensk gåva, har Markelius preliminärt anmodats att i sin plan för salens inredning inarbeta ett förslag till en sådan gåva. Enligt ett av honom upprättat och av vederbörande organ inom Förenta Nationerna i princip godkänt förslag till inredning av salen skulle gåvan utgöras av vissa föremål för inredning och utsmyckning av salen. Kostnaderna för dessa föremål uppskattas till 160 000 kronor. Då salens inredning avses skola vara fullbordad den 1 juli 1951, torde medel för ändamålet böra äskas å tilläggsstat till

löpande riksstat, och jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gåva för Förenta Nationernas byggnader i New York* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

[2] 16. Svenska röda korsdelegater i Grekland. För bestridande av kostnaderna för Svenska röda korsdelegater för handhavande av den svenska hjälpen till Greklands befolkning ha hittills beviljats sammanlagt 1 250 000 kronor, nämligen *dels*, såsom på sin tid anmälts för riksdagen, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 juli 1942 från anslaget till oförutsedda utgifter ett belopp av 100 000 kronor, *dels* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1942/43 (prop. nr 163/1943; rd. skr. nr 153/1943) ett reservationsanslag av 150 000 kronor, *dels*, såsom jämväl anmälts för riksdagen, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juli 1943 från anslaget till oförutsedda utgifter ett belopp av 200 000 kronor, *dels* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 (prop. nr 2/1944; rd. skr. nr 26/1944) ett reservationsanslag av 250 000 kronor, *dels* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 (prop. nr 2/1945; rd. skr. nr 39/1945) ett reservationsanslag av 450 000 kronor, *dels ock* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 (prop. nr 163/1946; rd. skr. nr 220/1946) ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Av de anslag, som riksdagen sålunda beviljat för ändamålet, återstod vid utgången av budgetåret 1947/48 odisponerat ett belopp av 38 300 kronor, vilket då tillfördes budgetutjämningsfonden. Sedermera har överstyrelsen för Svenska röda korset uppgjort slutlig redovisning för delegaternas verksamhet och därvid framhållit, att styrelsen förutom tidigare anmälda belopp för ifrågavarande hjälpverksamhet till och med den 31 december 1949 förskotterat 26 500 kronor. Vidare ha beskickningen i Ottawa och generalkonsulatet i Montreal i samband med hjälpverksamheten haft utgifter till ett belopp av 11 000 kronor, vilket ännu icke ersatts. Slutligen har den yrkesmässiga revision av verksamheten, som företagits av för ändamålet anställda grekiska sakkunniga, på grund av arbetets stora omfattning kunnat slutföras först i juni 1949. Arvodena för denna revision ha därigenom med 7 500 kronor kommit att överstiga vad som ursprungligen förutsetts. Till täckande av de slutliga kostnaderna erfordras följaktligen ytterligare ett belopp av (26 500 + 11 000 + 7 500 =) 45 000 kronor. Med anledning härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska röda korsdelegater i Grekland* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett anslag av 45 000 kronor.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sture Johanson.

Bilaga 3.

Egentliga statsutgifter.

Fjärde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, anmäler under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

C. Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

[1] **Försvarsstaben: Avlöningar.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan till statsverkspropositionen av försvarsstabens avlöningsanslag för budgetåret 1951/52 (bil. 6, punkt 24) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för försvarsstaben under anslagsposten Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer upptagna delposten Prisutjämningsstillägg må under budgetåret 1950/51 överskridas med högst 335 000 kronor.

Armén.

[2] **Utökning av antalet reservofficerare vid armén.** 1941 års försvarsutredning beräknade, att en nyrekrytering till armén av omkring 220 reservofficerare per år komme att bliva den normala. Kungl. Maj:t har seder-

mera årligen t. o. m. 1950 bemyndigat chefen för armén att till nämnda antal antaga reservofficersaspiranter såsom fänrikar i reserven. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 28 augusti 1950 må emellertid under år 1951 antagas 250 reservofficerare vid armén.

I skrivelse den 28 september 1950 i anledning av överbefälhavarens principförslag rörande åtgärder till förstärkning av försvarsberedskapen hemställde *chefen för armén*, att vid armén måtte från och med 1951 få anställas 350 fänrikar i reserven samt att år 1950 måtte få anställas 300 fänrikar i reserven av sådana värnpliktiga, som åren 1948—1950 genomgått kadettskola men icke kunnat antagas på grund av platsbrist. Till stöd härför anförde arméchefen i huvudsak följande.

Den tillämpade maximeringen hade medfört att endast cirka 50 % av hela antalet lämpliga reservofficersaspiranter kunnat anställas såsom fänrikar i reserven. Härigenom hade aspiranter med mycket goda betyg måst avvisas, trots att betygen i många fall till och med skulle ha berättigat vederbörande till kommendering till krigsskolan eller försvarets läroverk, om han så önskat. Det antal reservofficerare, som årligen anställdes, kunde därför utan svårighet ökas. En sådan ökning innebure en betydande förbättring av kvaliteten hos krigsförbanden. Genom sin fredstjänstgöring vart tredje år kunde nämligen reservofficerare vidmakthålla och förkovra vid kadettskolorna inhämtade kunskaper och färdigheter i helt annan utsträckning än de värnpliktiga officerarna, som endast gjorde tre repetitionsövningar samt eventuellt frivillig befälsutbildning. En granskning av tillgänglig betygsstatistik hade givit vid handen, att antalet årligen antagna fänrikar i reserven kunde utökas till 350 med bibehållet kvalitetskrav. Denna utökning borde sålunda fortsättningsvis ske. Det vore emellertid även önskvärt att kunna utnyttja det goda rekryteringsmaterial, som måste avvisas åren 1948, 1949 och 1950. Längre tillbaka i tiden syntes man av ålders- och utbildningsskäl ej böra gå. Med hänsyn till kvalitetskravet syntes omkring 100 man kunna utväljas per årsklass, varför en engångsuttagning av 300 reservfänrikar borde ske innevarande budgetår.

Kostnaderna för den föreslagna utökningen, avseende ekiperingshjälp, tjänstgöringstraktamenten m. m., uppskattades till 210 000 kronor för budgetåret 1950/51 för att 1960/61 stiga till 510 000 kronor.

Arméchefens berörda framställning upptog jag till behandling vid anmälan av *propositionen 1950: 251*. Jag uttalade därvid, att jag icke var beredd att i nämnda sammanhang förorda en ytterligare ökning av antalet reservofficerare, som finge antagas vid armén. Jag erinrade om att den till antagning avsedda personalen vore utbildad till värnpliktiga officerare. Med hänsyn till de betydande kostnader ett bifall till förslaget skulle innebära för fredsorganisationen syntes mig förslaget böra prövas först i samband med framtida principbeslut rörande försvarskostnaderna.

Förslag om utökning av antalet reservofficerare framlades därefter i de i anledning av nyssnämnda proposition väckta likalydande *motionerna* I: 533 och II: 638 samt I: 534 och II: 633. I förstnämnda motioner föreslogs att såväl årlig antagning som engångsantagning av reservofficerare skulle få ske i enlighet med vad arméchefen hemställt. I sistnämnda motioner åter

föreslogs en till 150 fänrikar begränsad engångsantagning under det att den årliga antagningen föreslogs skola få ske enligt arméchefens förslag.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 227 ansåg sig *statsutskottet* icke böra biträda berörda motionsvis framställda förslag och anförde därvid följande.

Utskottet finner väl, att med hänsyn till rådande befälsbrist ett genomförande av ifrågavarande förslag skulle medföra en önskvärd förbättring av kvaliteten hos krigsförbanden. Å andra sidan må erinras, att personalen i fråga är utbildad till värnpliktiga officerare och således kan utnyttjas såsom plutonchefer i krigsorganisationen. Härjämte bör erinras, att utredning för närvarande pågår rörande försvarets framtida organisation. Betänkligheter kunna därför resas mot att nu fatta beslut, som kunna komma att sträcka sina verkningar till tiden efter det kommande principbeslutet rörande försvarsavvägningen. Kostnaderna vid bifall till arméchefens förslag belöpa sig för innevarande budgetår till 210 000 kronor, men uppmärksammas må att dessa kostnader komma att automatiskt stegas för att under budgetåret 1960/61 uppgå till 510 000 kronor. Härtill kommer, att förslaget i fråga icke är direkt betingat av den omedelbara förstärkning av försvarsberedskapen som i propositionen åsyftas. Utskottet anser för sin del försiktigheten bjuda, att omhandlade fråga prövas i samband med det framtida principbeslutet rörande försvarskostnaderna.

Departementschefen. Avgörande för mitt ställningstagande vid anmälan av propositionen 1950:251 till arméchefens förslag om att utöka antalet reservofficerare vid armén var att jag vid detta tillfälle räknade med att statsmakterna inom en snar framtid skulle få tillfälle att på grundval av 1949 års försvarsutrednings arbetsresultat fatta principbeslut rörande försvarsorganisationen på längre sikt. Det syntes mig nämligen med hänsyn till den inverkan på kostnaderna för fredsorganisationen som ett bifall till förslaget innebär naturligt, att detsamma prövades i nämnda sammanhang. Sedan det emellertid nu blivit klart, att försvarsutredningens arbete blir fördröjt, har frågan kommit i ett annat läge. Såsom jag förutskickade vid förenämnda propositions behandling i riksdagens andra kammare har jag därför ansett mig böra redan nu upptaga arméchefens ifrågavarande förslag till förnyad prövning. Jag har därvid kommit till den uppfattningen att en utökning i huvudsaklig överensstämmelse med nämnda förslag av antalet reservofficerare vid armén bör komma till stånd, främst i syfte att tillgodose krigsförbandens behov av tillräckligt kvalificerat befäl. Jag förordar alltså, att under år 1951 en engångsantagning till reservofficerare får ske av högst 300 värnpliktiga, som under åren 1948—1950 med godkännande vitsord genomgått kadettskola men icke kunnat antagas på grund av platsbrist. Jag anser mig därjämte böra tills vidare räkna med en årlig nyanställning vid armén av omkring 350 reservofficerare. Kungl. Maj:ts synes emellertid även i fortsättningen böra för varje år fastställa det högsta antal reservofficerare som under året må nyanställas. Med hänsyn till vad som förekommit vid 1950 års riksdag torde riksdagens medgivande till de föreslagna åtgärderna böra inhämtas.

Kungl. Maj:ts proposition nr 2.

Vid beräkningen till statsverkspropositionen av vederbörliga anslag för budgetåret 1951/52 har jag beaktat de merkostnader, som uppkomma vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit. De under budgetåret 1950/51 uppkommande merkostnaderna torde få bestridas från motsvarande för nämnda budgetår anvisade anslag, vilka äro av förslagsanslags natur.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att åtgärder för en utökning av antalet reserv-officerare vid armén må vidtagas i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Magnus T. Möller.

Bilaga 4.

Egentliga statsutgifter.

Femte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler härefter under socialdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

F. Folkpensionering m. m.

Driften av centraldepån för blindas arbeten. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 179 000 kronor. För anslaget har fastställts stat upptagande en obetecknad avlöningspost å 107 000 kronor och en förslagsvis betecknad omkostnadspost å 72 000 kronor.

Vid anmälan förut denna dag av 1951 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, har jag (s. 129) bl. a. anmält, att statens blinddepånämnd träffat nytt avtal om lönerna till lagerarbetarna vid centraldepån, vilket beräknas medföra viss kostnadsökning för innevarande budgetår. Jag har föreslagit, att medel för avlönande av kollektivavtalsanställd personal för nästa budgetår anvisas under en förslagsvis beräknad post samt att Kungl. Maj:t skall äga att vid behov medge överskridande av denna post i den mån så erfordras för bestridande av kostnadsökningar på grund av ändrade kollektivavtal. Vidare har jag anført, att då kostnadsökningar av denna anledning under innevarande budgetår icke torde kunna inrymmas under den för budgetåret anvisade avlöningsposten Kungl. Maj:t bör äga

befogenhet att medgiva av denna anledning erforderligt överskridande även detta budgetår. Hemställan härom bör göras i förevarande sammanhang.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i staten för centraldepån för blindas arbeten upptagna anslagsposten till avlöningar må för budgetåret 1950/51 överskridas i den utsträckning som erfordras för bestridande av kostnadsökningar på grund av ändrade kollektivavtal.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 5.

Egentliga statsutgifter.**Sjätte huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 och anför därvid följande.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

12 a. Kostnader för vissa av väg- och vattenbyggnadsverket utförda arbeten i anledning av Surtekatastrofen. Med bifall till propositionen 1950: 256 har riksdagen å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor till kostnaderna för vissa hjälpåtgärder i anledning av den naturkatastrof, som den 29 september 1950 inträffade i Surte vid Göta älv. Beträffande de närmare omständigheterna vid katastrofen och de i samband därmed vidtagna åtgärderna får jag hänvisa till nyssnämnda proposition.

Utöver de kostnader, som äro avsedda att täckas från det sålunda anvisade anslaget, har katastrofen även förorsakat vissa kostnader för iordningställande av trafiklederna. Såvitt nu kan bedömas torde det icke bli nödvändigt att anvisa särskilda anslagsmedel för dessa senare kostnader i vad de avse återställande av farleden i Göta älv eller iordningställande av ny järnvägslinje.

Däremot har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* i skrivelse den 31 oktober 1950 hemställt, att ett anslag av 600 000 kronor måtte anvisas till bestridande av kostnaderna för vissa av väg- och vattenbyggnadsverket utförda arbeten i anledning av Surtekatastrofen.

Styrelsen anför i huvudsak följande.

I samband med skredet i Surte raserades rikshuvudvägen nr 2 Göteborg—Uddevalla helt på en sträcka av ca 400 m.

Omedelbart efter skredet vidtogos genom vägförvaltningarnas i Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län försorg vissa åtgärder för att dels provisoriskt leda vägtrafiken förbi platsen för raset och dels iordningställa den förstörda rikshuvudvägen. Denna är numera åter framkomlig för trafik.

Även för sjötrafikens tillgodoseende blevo vissa arbeten nödvändiga. Genom att sjötrafiken måste ledas genom Nordre älv erfordrades bl. a. förstärkning av ledverken i älven vid Kungälv.

Kostnaderna för dessa arbeten ha av styrelsen uppskattats till ca 600 000 kronor enligt följande beräkning.

Iordningställande av rikshuvudvägen	225 000
» » förbifartsvägar m. m.	115 000
» » evakueringsvägar m. m.	60 000
Dräneringsarbeten i huvudsak i anslutning till vägarbetet	40 000
Provisoriskt ledverk vid Kungälv	85 000
Diverse och oförutsett	75 000

Summa kronor 600 000

Kostnaderna för ifrågavarande arbeten ha hittills bestritts från under händer varande medel. Styrelsen framhåller emellertid, att de anslagsmedel, som stå till styrelsens förfogande för innevarande budgetår, icke förslå att slutligt täcka kostnaderna för berörda, helt oförutsedda arbeten.

Departementschefen. Med anledning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning bör å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisas ett särskilt reservationsanslag av 600 000 kronor med benämningen Kostnader för vissa av väg- och vattenbyggnadsverket utförda arbeten i anledning av Surtekatastrofen. Då anslaget huvudsakligen är avsett för åtgärder, som erfordrats för att återställa framkomligheten för motorfordons- trafik, bör anslaget avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa av väg- och vattenbyggnadsverket utförda arbeten i anledning av Surtekatastrofen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta Kahm.

Bilaga 6.

Egentliga statsutgifter.**Sjunde huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler härefter under finansdepartementet hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

C. Skatte- och kontrollväsen.

[1] 10 a. Mynt- och justeringsverket: Vissa kostnader för myntprägling m. m. I skrivelse den 18 december 1950 har *mynt- och justeringsverket* — med anledning av de förändringar beträffande prägel och inskrift å rikets skiljemynt, som påkallas genom tronskiftet — bl. a. hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga ämbetsverket att utlysa en begränsad idétävlan om prägel och inskrift å rikets skiljemynt samt att ett belopp av 20 600 kronor måtte ställas till ämbetsverkets förfogande för utbetalande av honorar till inbjudna konstnärer, till förslagsställare av förordade förslag och till ledamöter i den nämnd, som skulle granska de inkomna förslagen.

Genom beslut den 22 december 1950 har Kungl. Maj:t lämnat ifrågavarande bemyndigande samt föreskrivit, att förenämnda belopp förskottsvis finge utbetalas från sjunde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Departementschefen. Då ifrågavarande belopp är av den storleksordning, att det ej slutligt kan bestridas från sjunde huvudtitelns extra utgiftsanslag, synes ett särskilt anslag böra äskas för ändamålet. Anslaget bör givas reservationsanslags natur och uppföras å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Mynt- och justeringsverket: Vissa kostnader för myntprägling m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 20 600 kronor.

[2] 19 a. *Kostnader för upprättande av nya jordregisterutdrag.* Under åberopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av frågan om beräkningen av anslaget för budgetåret 1951/52 till kostnader för upprättande av nya jordregisterutdrag (bil. 9, p. 52) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för upprättande av nya jordregisterutdrag* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

E. Diverse.

[3] 6. *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.* Under åberopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av frågan om beräkningen av reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga (bil. 9, p. 70) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[4] 6 a. *1944 års nykterhetskommitté.* I 1950 års riksdagsberättelse har beträffande 1944 års nykterhetskommitté angivits, att kommitténs arbete beräknades kunna slutföras i mitten av år 1950. För innevarande budgetår ha några medel för kommitténs verksamhet därför icke anvisats.

Kommittén har enligt sina direktiv till uppdrag att verkställa en »allsidig och förutsättningslös utredning angående nykterhetslagstiftningens framtida innehåll och utformning» och har därvid bl. a. att »not varandra väga effekten av samhällets olika nykterhetsvårdande åtgärder». För detta ändamål har kommittén i enlighet med de önskemål som uttalades i riksdagen och i direktiven vid kommitténs tillsättande företagit stora och tidsödande undersökningar, bl. a. angående verkningarna av olika slag av maltdrycker samt angående alkoholvanorna, alkoholmissbrukets omfattning och restriktionssystemets verkningar. Då uppgifter måste inhämtas även för tiden efter krigsslutet, kunde dessa undersökningar påbörjas först 1947, sedan samma års riksdag fattat särskilt beslut därom. Undersökningarna föreligga nu i korrektur men arbetet med färdigställande av redogörelserna har tagit längre tid än vad som förutsågs vid riksdagsberättelsens avgivande. Härtill ha

bl. a. vissa arbetskraftssvårigheter bidragit. Kommittén har självfallet icke kunnat fatta sina definitiva beslut i centrala frågor förrän undersökningarna blivit slutförda, och uppdragets omfattning har gjort det nödvändigt att ingående behandla ej blott lagstiftningens huvudprinciper utan även ett stort antal detaljspörsmål. Arbetet har emellertid nu över hela fältet förts in i slutstadiet. Förutom undersökningarna föreligger sålunda i korrektur ett betänkande rörande undervisning, folkupplysning och forskning på alkoholfrågans område. Ett betänkande rörande tillverkning och försäljning av maltdrycker är färdigt att uppsättas i tryck. Ett betänkande rörande rusdrycksförsäljning och nykterhetsvård m. m. är under utarbetande och väntas föreligga i början av år 1951. Då dessa betänkanden färdigställts och justerats är kommitténs arbete slutfört.

Av den nu lämnade redogörelsen framgår att kommittéarbetet pågått under hela andra halvåret 1950 och att det kommer att pågå även under en del av första halvåret 1951. Under den gångna delen av budgetåret har arbetet finansierats med hjälp av reservationer från föregående budgetår. Ytterligare medel för kommitténs verksamhet erfordras emellertid nu. Medelsbehovet beräknas uppgå till 70 000 kronor, därav 30 000 kronor för tryckning av kommitténs betänkanden.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till 1944 års nykterhetskommitté å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lennart Eriksson.

Egentliga statsutgifter.

Åttonde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, anmäler härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[1] 19 a. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader. Under denna anslagsrubrik anvisades för budgetåret 1947/48 bland annat ett engångsbelopp av 590 000 kronor till inredning och utrustning av kemiska institutionen vid institutet. Såsom framgår av propositionen 1947: 272, s. 434 ff., innebar denna medelsanvisning bifall till ett av medicinska högskolornas organisationskommitté framställt förslag, vilket grundats på en av professorn E. Hammarsten uppgjord kostnadsberäkning.

Lärarkollegiet har nu anhållit om anvisande av ytterligare 285 215 kronor till inredning och utrustning av kemiska institutionens nybyggnad. I framställningen har anförts, att de tidigare anvisade medlen förbrukats i överensstämmelse med den ursprungliga planen. Emellertid hade enligt vad Hammarsten upplyst byggnadsstyrelsen i april 1950 meddelat, att vissa för institutionens räkning utförda inredningsarbeten, till vilka hänsyn icke tagits i förutnämnda kostnadsberäkning, enligt styrelsens uppfattning borde bestridas av för inredning och utrustning av institutionen å institutets stat beviljade medel. Kostnaderna för ifrågakvarande inredningsarbeten fördelade sig sålunda:

Transformatorer och omformare	2 500:—
Arkitektarvode samt oförutsedda utgifter	29 000:—
Inredningssnickeri	175 000:—
Inredning av föreläsningssal	15 000:—
Mörkrumsgardiner och jalousier	12 715:50
Rostfri fast utrustning	17 000:—
Steriliseringsanläggning	17 000:—
Vakuumdestillationspanna	17 000:—

Summa kronor 285 215:50

Universitetskanslern har tillstyrkt, att för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål beviljades ett anslag av den storlek, byggnadsstyrelsen vid prövning av kostnadsberäkningarna kunde finna erforderlig.

Byggnadsstyrelsen har tillstyrkt beviljande av det av lärarkollegiet begärda anslagsbeloppet, vilket erfordrades redan under första halvåret 1951 och därför borde anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Styrelsen har framhållit, att ifrågavarande inredningskostnader — i likhet med vad som skett i fråga om motsvarande kostnader beträffande institutets övriga byggnader å Norrbacka — icke medräknats eller bort medräknas i byggnadsanslaget utan borde bestridas av inrednings- och utrustningsanslaget.

Departementschefen. Jag ansluter mig till vad i ärendet föreslagits. För ändamålet torde å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår böra anvisas ett anslag av i avrundat tal 285 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 285 300 kronor.

G. Skolöverstyrelsen.

[2] *Skolöverstyrelsen: Avlöningar.* I avlöningsstaten för skolöverstyrelsen för innevarande budgetår är anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagen med 800 000 kronor.

I skrivelse den 1 november 1950 har *skolöverstyrelsen* hemställt om rätt att överskrida nämnda anslagspost med 25 000 kronor med anledning av den tillfälliga ökning av överstyrelsens arbetsbörda, som orsakats av 1950 års lönereglering för övningslärare. Av framställningen inhämtas bland annat:

Genom löneregleringen för övningslärare ha flera nya och omfattande arbetsuppgifter ålagts överstyrelsen. Omfattningen av dessa arbetsuppgifter kan nu säkrare överblickas. På skolöverstyrelsen läggas genom löneregleringen övergångsvis cirka 3 000 nya ärenden, delvis av relativt svår beskaffenhet. Vad som närmast åligger överstyrelsen är ett genomförande i dess skilda detaljer av en ny organisation på detta område. Huvudparten av ar-

betet är av temporär art. Överstyrelsen räknar med att under de närmaste sex månaderna, inom vilken tid det synes angeläget att arbetet i huvudsak avslutas, i stort sett kunna slutföra de temporära arbetsuppgifterna. En förutsättning härför är emellertid en förstärkning av överstyrelsens personal, företrädesvis i amanuens- eller biträdesgraden. Den kostnad, som en sådan förstärkning måste medföra, beräknar överstyrelsen till omkring 25 000 kronor, motsvarande amanuenslön under 24 månader (8 månader för envar av administrativa avdelningen, läroverksavdelningen och folkskolavdelningen). Denna kostnad har icke kunnat tagas i beräkning vid utarbetandet av överstyrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår, och den för budgetåret anvisade icke-ordinarieposten kan icke bära en sådan kostnadsökning.

Statskontoret har föreslagit, att å tilläggsstat för innevarande budgetår äskades en förstärkning av icke-ordinarieposten för angivna ändamål med högst 20 000 kronor. Ämbetsverket har erinrat, att i sakkunnigförslaget till löneregleringen framhållits, att genomförandet därav skulle komma att öka överstyrelsens administrativa arbetsbörda, samt att de sakkunniga utgått från att överstyrelsens personalbehov för ändamålet komme att tillgodoses. Statskontoret har funnit det tveksamt, huruvida en utökning av personalen å läroverks- och folkskolavdelningarna i avsedd omfattning vore påkallad. Vidare syntes den av överstyrelsen beräknade kostnaden för den begärda personalförstärkningen tilltagen i överkant. I det av statskontoret föreslagna beloppet har ämbetsverket inräknat dels kostnaden, fränsett rörligt tilllägg, för 24 månaders förstärkning av amanuenspersonalen (en aspirant i lönegrad 17, kostnad i runt tal 7 000 kronor, och en i lönegrad 19, kostnad i runt tal 8 000 kronor), dels 5 000 kronor för tjänstedubblingar, övertidsersättningar m. m.

Departementschefen. Genomförandet av löneregleringen för övningslärare har medfört en stark tillfällig ökning av skolöverstyrelsens arbetsbörda. Denna ansvällning av arbetsbelastningen kan icke bemästras utan en temporär förstärkning av överstyrelsens arbetskrafter. Medel härför ha emellertid icke beräknats under överstyrelsens avlöningsstat för innevarande budgetår. Det synes därför nödvändigt, att överstyrelsen tilldelas ytterligare medel för anställande av icke-ordinarie personal under budgetåret. I likhet med statskontoret finner jag det erforderliga överskridandet av icke-ordinarieposten kunna begränsas till 20 000 kronor. Enär ett dylikt överskridande icke rymmes inom de bemyndiganden att medgiva överskridanden av maximerade anslagsposter, som riksdagen lämnat Kungl. Maj:t, bör riksdagens medgivande inhämtas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att den i avlöningsstaten för skolöverstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1950/51 överskridas med högst 20 000 kronor.

Kungl. Maj:ts proposition nr 2.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Arne Sönerlind.

Bilaga 8.

Egentliga statsutgifter.

Nionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter under jordbruksdepartementet hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar m. m.

[1] 33. Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m. Under återopande av vad jag denna dag anfört under nionde huvudtiteln, punkt 48, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett anslag av 19 500 kronor.

G. Lanthushållning i allmänhet.

[2] 11. Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till Sveriges utsädesförening. Från och med år 1905 har riksdagen årligen anvisat anslag till Sveriges utsädesförening. Å riksstaten för innevarande budgetår är anslaget uppfört med 520 000 kronor.

Yrkanden. *Sveriges utsädesförening* (skr. 18/7 1950) hemställer, att till bidrag till föreningen skall å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret

1950/51 anvisas ett anslag av 96 200 kronor. Vid skrivelsen har fogats förslag till nytt tjänstereglemente för befattningar vid föreningen. Anslaget har beräknats på följande sätt:

1. Lönejustering för att full överensstämmelse med lönerna å statens löneplan nr 1 skall uppnås	21 300
2. Ökade pensionsavgifter	56 200
3. Höjning av timlönerna till arbetare enligt kollektivavtal	18 700
	96 200.

Motiv. 1. Denna framställning sammanhänger med bestämmelserna i det nya pensionsreglemente för statens pensionsanstalt, som trätt i kraft från och med den 1 januari 1950. Enligt 3 § detta reglemente (SPA-reglementet) skola vissa befattningar, bland andra befattningarna vid utsädesföreningen, registreras i pensionsanstalten. Registreringen skall äga rum före utgången av 1950, om befattningshavarna fullt ut skola bli delaktiga av de förmåner, som det nya reglementet avser att skapa. Föreningens styrelse har därför beslutat att snarast möjligt söka registrering i anstalten. Vid ansökan om registrering skall fogas tjänstereglemente för befattningarna. Pensionsanstalten har till föreningen överlämnat ett förslag till dylikt tjänstereglemente. Detta ansluter sig i väsentliga delar till de bestämmelser om anställnings- och lönevillkor, som gälla för statliga befattningar. Föreningens tjänstemän ha i lönehänseende jämförts med tjänstemän, vilka ha ungefärligen motsvarande ställning inom den statliga förvaltningen. Avlöningsvillkoren för föreningens tjänstemän förete emellertid, förutom att lönerna icke exakt överensstämmer med lönerna i motsvarande lönegrader å statens löneplan nr 1, vissa avvikelser från denna löneplan. Dels äro lönerna icke graderade efter ortsgrupp, dels utgå ålderstilläggen efter fem, tio och femton år. Den omständigheten att lönerna ej utgå enligt det statliga lönesystemet inverkar på pensionernas storlek. Enligt SPA-reglementet skall nämligen, om lönerna icke följa detta system, pensionsklassen bestämmas så, som om den fastställda lönen utginge efter den högsta ortsgruppen. Detta innebär, att pensionsunderlagen för föreningens tjänstemän, vilkas löner beräknats efter jämförelse med lönen för motsvarande statlig tjänst i ortsgrupp 1, nedpressas ett antal pensionsklasser. Föreningen finner detta vara en orimlig konsekvens av det nya SPA-reglementet. Såsom ytterligare skäl för en dyrortsgradering av lönerna framhåller föreningen, att det för närvarande är mycket svårt att besätta tjänster vid de filialer, som äro belägna i högre ortsgrupp. Beträffande ålderstilläggen anser föreningen det synnerligen skäligt att de för statliga tjänstemän gällande reglerna införas. Femton år måste nämligen betraktas som en väl lång tjänstgöringstid för att högsta lön i vederbörande lönegrad skall ernås. Föreningen hemställer därför att såsom anställnings- och avlöningsvillkor för föreningens befattningshavare få fastställa det förslag till tjänstereglemente, som bifogats föreningens skrivelse. Förslaget innebär att grundlönerna anpassas till samma belopp som utgår i närmast motsvarande lönegrad å statens löneplan nr 1 och att den för

statstjänstemännen gällande dyrortsgraderingen och rörligheten efter växlingar i levnadskostnaderna ävensom reglerna för löneklassuppflyttning genomförs för föreningens befattningshavare.

Föreningen uppskattar kostnaderna för de lönejusteringar, som den föreslagit, till 14 200 kronor för år. Föreningen räknar med att lönejusteringarna skola tillämpas retroaktivt från den 1 januari 1950 och begär därför ett statsbidrag för ändamålet å 21 300 kronor.

2. Det nya reglementet för statens pensionsanstalt innebär ökade pensionsförmåner men samtidigt även betydligt högre pensionsavgifter än tidigare. Enligt det gamla reglementet uppgingo de avgifter, som föreningen hade att betala, till 7 850 kronor för år. Därutöver erlade dock tjänstemännen själva vissa avgifter. Föreningen hemställer, att tjänstemännen skola befrias från skyldigheten att erlägga pensionsavgifter. Föreningens årliga kostnader för pensionsavgifter skulle i så fall uppgå till 45 300 kronor för år. Föreningen framhåller att pensionsavgifterna enligt det nya reglementet skola i sin helhet bestridas av huvudmannen men att enligt övergångsbestämmelserna denna har rätt att så länge lön utgår efter grunder, bestämda före den 1 januari 1950, för befattningar, som före den 31 december 1949 varit förenade med pensionsrätt i anstalten, göra avdrag å lönen med belopp motsvarande de pensionsavgifter, som befattningshavarna förut erlagt. Då föreningen emellertid ser sig föranlåten att samtidigt anhålla om viss lönejustering för de äldre, före år 1949 till pensionsanstalten anslutna befattningarna torde denna möjlighet icke längre föreligga i fråga om dessa befattningar utan att de med befattningarna förenade pensionsförmånerna försämras. Föreningen anser det av flera skäl vara lämpligt att löne- och anställningsvillkoren för dess ordinarie befattningshavare så nära som möjligt ansluta sig till villkoren för statens befattningshavare i motsvarande tjänsteställning. I överensstämmelse härmed vore det ur föreningens synpunkt önskvärt, om tjänstemännen redan nu kunde befrias från skyldigheten att erlägga pensionsavgifter.

Beträffande de lägre befattningarna vid föreningen, vilka år 1949 förenades med pensionsrätt i anstalten, anföres, att desamma vid pensionsregleringens genomförande reglerades på en synnerligen otillfredsställande lönenivå. De flesta av de befattningshavare, som förut innehade tjänst hos föreningen, fingo behålla samma bruttolön som förut utan kompensation för pensionsavgifterna. Då därtill kommer, att löneplaceringen blivit avsevärt lägre än för jämförbara befattningar vid statliga institutioner med likartad verksamhet, vilket medfört stora svårigheter med rekryteringen, anser föreningen det skäligt, att även dessa befattningshavare befrias från skyldigheten att erlägga pensionsavgifter.

Vid bifall härtill skulle föreningens årliga merkostnader för pensionsavgifter utgöra (45 300 — 7 850 =) 37 450 kronor. För tiden den 1 januari 1950—den 30 juni 1951 skulle merkostnaderna uppgå till 56 200 kronor.

3. Enligt ett nytt kollektivavtal, som gäller för tiden den 1 januari—den 31 december 1950, har timlönen för de flesta av föreningens arbetare höjts

med två öre från och med förstnämnda dag och med ytterligare fyra öre från och med den 1 mars. Då föreningen uppgjorde sina statförslag för budgetåren 1949/50 och 1950/51, räknade den icke med några löneökningar. Föreningen måste därför begära medel på tilläggsstat för att täcka den kostnadsökning, som de höjda timlönerna föranleda för tiden den 1 januari 1950—den 30 juni 1951. Med utgångspunkt från det antal arbetstimmar, som timavlönad personal fullgjort under år 1949, uppskattar föreningen denna kostnadsökning till 18 700 kronor.

Yttranden. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök anför bland annat följande.

Kostnaderna för den föreslagna lönejusteringen uppgå till 19 400 kronor och icke till 21 300 kronor, som föreningen angivit. Av förstnämnda belopp betingas 12 330 kronor av dyrortstillägg, 5 570 kronor av ökade ålderstillägg samt 1 500 kronor av anpassningen av grundlönerna till samma belopp som lönerna i närmast jämförbara lönegrader å statens löneplan.

Styrelsen finner skäligt, att utsädesföreningens tjänstemän i fråga om ålderstillägg och särskilt beträffande dyrortsgradering må komma i åtnjutande av liknande förmåner som de för statstjänstemännen gällande. Styrelsen är emellertid icke beredd att på grundval av nu föreliggande utredning taga ställning till föreningens framställning om nytt tjänstereglemente. De av föreningen i förslaget till reglemente intagna bestämmelserna komma att medföra vittgående konsekvenser. Styrelsen får därför föreslå, att frågan skall göras till föremål för en ingående utredning. Därvid böra särskilt bestämmelserna angående lönegradsplaceringar och behörighetsvillkor granskas och ställas i relation till motsvarande bestämmelser för tjänstemän vid jämförbara statliga institutioner.

Styrelsen biträder föreningens framställning om medel till bestridande av ökade pensionsavgifter till den del den avser kostnadsökning som direkt föranledes av det nya SPA-reglementet. De enligt övergångsbestämmelserna till nyssnämnda reglemente gällande pensionsklasserna böra därför tillämpas i avvaktan på resultatet av utredningen angående nytt tjänstereglemente.

Styrelsen finner även skäligt, att föreningens tjänstemän skola befrias från skyldighet att erlägga pensionsavgifter. Storleken av det ytterligare statsbidrag, som föreningen bör erhålla med hänsyn till det nya SPA-reglementets ikraftträdande, saknar styrelsen möjligheter att beräkna. Styrelsen får därför föreslå, att i denna fråga yttrande inhämtas av statens pensionsanstalt. Med hänsyn till den av statens pensionsanstalt hittills tillämpade ordningen för uppbörd av fortlöpande avgifter torde statsbidraget böra avse å kalenderåret 1950 belöpande sådana avgifter.

Mot föreningens framställning om medel till bestridande av ökade löner till föreningens arbetare har styrelsen icke något att erinra.

Statens lönenämnd förklarar att den beträffande frågan om nytt tjänstereglemente ansluter sig till den uppfattning, som styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök uttalat.

Statens pensionsanstalt anför, att genom det nya reglementet för anstalten pensionsavgifterna för föreningens tjänstemän automatiskt ökat med i runt tal 34 600 kronor för år. I betraktande av föreningens ställning i statsbidragshänseende anser anstalten det ofrånkomligt, att den utgifts-

ökning, som drabbar föreningen, skall påföras statsbudgeten. Det av 1944 års pensionsutredning föreslagna och av statsmakterna godkända sättet för beräkning av pensionsunderlag i fall, där det statliga löneplanssystemet ej tillämpas, medför i allmänhet en i förhållande till lönenivån för låg pensionsställning. De olägenheter som uppkomma härav ha förutsatts skola undanröjas efter hand genom att lönerna regleras i anslutning till det statliga systemet. Ur de synpunkter, som pensionsanstalten har att företräda, har den därför icke något att erinra mot att de hittills gällande lönebestämmelserna för föreningens tjänstemän ersättas med bestämmelser, vilka så nära som möjligt ansluta till de statliga. För närvarande förekommer endast undantagsvis anslutning till anstalten av befattningar, för vilka det statliga löneplanssystemet icke tillämpas. Då nettolönesystem i den meningen att tjänstemännen icke vidkännas pensionsavdrag å lönerna numera tillämpas för det övervägande antalet icke-statliga befattningshavare med pensionsrätt enligt reglementet för pensionsanstalten, har anstalten icke heller något att invända mot att föreningens tjänstemän skola befrias från de hittills utgående befattningshavaravgifterna till pensioneringen. Pensionsanstalten tillstyrker, att medel skola anvisas till att bestrida den kostnadsökning för pensionsavgifter, som följer av övergången till det föreslagna tjänstereglementet. Denna kostnadsökning skulle uppgå till i runt tal 2 000 kronor för år.

Statskontoret anför bland annat följande.

Vid tidigare lönerogleringar för föreningens tjänstemän har eftersträfvats att åstadkomma likställighet i lönehänseende mellan dem och tjänstemän i jämförlig ställning inom den statliga förvaltningen. Statskontoret anser det rimligt, att lönevillkoren för föreningens tjänstemän närmare anpassas efter det statliga lönesystemets bestämmelser, ävensom att i samband därmed en översyn av löneställningen för tjänstemännen kommer till stånd. I likhet med styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök är statskontoret ej berett att taga ställning till det förslag till nytt tjänstereglemente, som nu framlagts av utsädesföreningen. Enligt statskontorets mening bör för övrigt frågan om en löneroglering för befattningshavarna underställas riksdagens prövning först i samband med behandlingen av föreningens framställning om ordinarie bidrag till verksamheten. Såsom styrelsen för lantbrukshögskolan framhållit torde det vara erforderligt, att frågan om ändrade lönebestämmelser för befattningshavarna närmare utredes.

Statskontoret anser i likhet med pensionsanstalten, att statsverket med hänsyn till det sätt varpå föreningens verksamhet finansieras ej torde kunna undandraga sig att genom ökat bidrag till föreningen svara för den merutgift, som föranledes av personalens fortsatta anslutning till pensionsanstalten.

Förslaget att befattningshavarna skulle befrias från skyldighet att erlagga pensionsavgifter berör en fråga, som väsentligen sammanhänger med huru lönevillkoren regleras, och bör därför enligt statskontorets mening prövas i samband med en revision av löne- och anställningsförhållandena för föreningens tjänstemän. Så länge nuvarande lönebestämmelser tillämpas böra därför befattningshavarna bidra till pensioneringen genom särskilda pensionsavgifter på sätt för närvarande gäller. Enligt uppgift från

utsädesföreningen belöpa sig de pensionsavgifter, som uttagas av befattningshavarna, till cirka 17 300 kronor för år. De på föreningen fallande kostnaderna för pensioneringen uppgå vid bibehållen bidragsplikt för befattningshavarna till cirka 25 200 kronor för år. Då det nuvarande statsbidraget torde vara beräknat så, att det lämnar täckning för de avgifter om i runt tal 7 900 kronor för år, som hittills fallit på föreningen, skulle alltså det ytterligare bidrag för innevarande budgetår, som tillämpningen av det nya SPA-reglementet nödvändiggör, kunna begränsas till (25 200 — 7 900) 17 300 kronor. Bidraget synes nämligen endast behöva avse avgifterna för år 1950, då årsavgifterna till pensionsanstalten torde inbetalas kalenderårsvis i efterskott.

Föreningens begäran om särskilt bidrag till täckande av kostnaderna för ökade löner åt föreningens arbetare föranleder icke någon invändning från statskontorets sida.

Departementschefen. Enligt beslut av 1945 och 1947 års riksdagar ha föreningens tjänstemän i princip jämställts med tjänstemän, vilka ha motsvarande ställning inom den statliga förvaltningen. Det förslag till nytt tjänstgöringsreglemente, som föreningen begärt att få fastställa, innebär, att den för statstjänstemännen gällande dyrortsgraderingen och rörligheten efter växlingar i levnadskostnaderna ävensom de statliga reglerna för löneklassuppflyttning skola genomföras för föreningens tjänstemän. Förslaget har närmast föranletts av att det nya reglementet för statens pensionsanstalt i fall, där det statliga löneplanssystemet ej tillämpas, i allmänhet medför en i förhållande till lönenivån alltför låg pensionsställning. Såsom framgår av vad statens pensionsanstalt yttrat i ärendet, har man vid utformandet av reglementet för pensionsanstalten utgått från att sådana olägenheter efter hand skulle elimineras genom att lönerna reglerades i anslutning till det statliga lönesystemet. Med hänsyn härtill och då statsmakterna redan i princip jämställt utsädesföreningens befattningshavare med statens tjänstemän i lönehänseende anser jag att de berörda olikheterna i avlöningsvillkoren böra avskaffas.

Remissmyndigheterna med undantag för statens pensionsanstalt ha ansett att frågan om nytt tjänstereglemente bör utredas. Då det icke gäller en löne reglering i egentlig mening utan blott en anslutning av nu utgående löner till det statliga lönesystemet, föreligger emellertid enligt min mening icke tillräcklig anledning att föranstalta om en utredning i ämnet. På mitt förslag har också Kungl. Maj:t genom beslut den 1 december 1950 medgivit, att föreningen må med giltighet från och med den 1 januari 1951 fastställa nytt tjänstereglemente för befattningshavare vid föreningen i viss överensstämmelse med dess förslag. Kungl. Maj:t har dock föreskrivit, att vissa skärpta kompetensfordringar avseende de högre befattningarna skola intagas i reglementet.

Föreningen har uppskattat den årliga kostnadsökningen i anledning av berörda lönejustering till 14 200 kronor. Denna beräkning synes kunna godtagas. För innevarande budgetår är sålunda föreningens medelsbehov för ändamålet 7 100 kronor.

I likhet med remissmyndigheterna anser jag att staten bör svara för den

merutgift, som åsamkas föreningen som en följd av det nya reglementet för statens pensionsanstalt. Därjämte bör enligt min mening nettolönesystemet införas vid föreningen. Befrielsen för tjänstemännen från att erlägga pensionsavgifter bör dock gälla först från och med den 1 januari 1951. Då årsavgifterna till pensionsanstalten inbetalas kalenderårsvis i efterskott påverkar denna befrielse sålunda icke föreningens medelsbehov för innevarande budgetår. Det ytterligare statsbidraget till föreningen för bestridande av pensionsavgifter torde därför kunna beräknas till 19 300 kronor.

För bestridande av merutgifter i anledning av de höjda timlönerna till arbetare torde slutligen i enlighet med föreningens framställning böra beräknas 18 700 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle alltså föreningens merkostnader upptagas med $(7\ 100 + 19\ 300 + 18\ 700 =)$ i runt tal 45 000 kronor. Enligt vad jag inhämtat har emellertid föreningen i tilläggsavgift från utsädesaktiebolaget erhållit betydligt mer än som beräknades i statsförslaget för innevarande budgetår. Föreningen bör därför själv kunna bära viss del av dessa merkostnader. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslaget å tilläggsstat skall begränsas till 30 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till Sveriges utsädesförening* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

I. Fiskeriväsendet.

[3] 7. **Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen.** Under denna anslagsrubrik har för innevarande budgetår (prop. nr 114; r. skr. nr 244) anvisats ett reservationsanslag av 85 000 kronor. Genom beslut den 2 juni 1950 har Kungl. Maj:t, bland annat, dels utfärdat reglemente (nr 269) för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område, dels föreskrivit att fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök skall av förevarande anslag disponera ett belopp av 25 000 kronor till bidrag enligt nyssnämnda reglemente.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök (skr. 14/10 1950) hemställer, att å tilläggsstat för budgetåret 1950/51 skall för förenämnda utbildningsverksamhet anvisas ytterligare 60 000 kronor. Såsom skäl för sin hemställan anför styrelsen i huvudsak följande.

Enligt bestämmelserna i 17 § omförmälda reglemente skall statsbidrag till kurser med enbart muntlig undervisning eller till studieresor utgå för kalenderår. Statsbidrag till kurser med kombinerad skriftlig och muntlig undervisning skall lämnas för läsår. Läsår räknas från och med den 1 november till och med den 31 oktober. Ansökning om statsbidrag skall göras hos fiskeristyrelsen. Därvid skall ansökning om bidrag till muntliga kurser och stu-

dieresor ha inkommit före den 1 februari och till kurser med kombinerad undervisning senast den 1 oktober.

Ansökningar, som böra bifallas, ha hittills inkommit till ett belopp av tillhoppa 30 697 kronor. Beloppet fördelar sig med 23 622 kronor på muntliga kurser och studieresor samt med 7 075 kronor på kombinerade kurser. Bidragsanspråken på grund av nyssnämnda ansökningar överstego sålunda betydligt det belopp, som ställts till förfogande för ifrågavarande ändamål. Det bör dessutom anmärkas, att de sökta bidragen för muntliga kurser och studieresor endast gälla halva kalenderåret 1950. Vidare har verksamheten enligt de nya grunderna ännu knappast kommit riktigt i gång. Till den 1 oktober 1950 hade sålunda ansökningar om bidrag inkommit endast från tio hushållningssällskap och från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Med hänsyn till ansökningsfrekvensen har fiskeristyrelsen redan förbrukat det för budgetåret 1950/51 disponibla beloppet å 25 000 kronor. Därför finnas inga medel för att tillgodose de ansökningar för kalenderåret 1951, vilka författningsenligt skola ingivas före den 1 februari 1951.

För att erhålla en uppfattning om medelsbehovet under den närmaste framtiden har styrelsen hos länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ävensom hos samtliga hushållningssällskap hemställt om uppgift beträffande det ungefärliga medelsbehovet för kursverksamheten kalenderåret 1951. De ingångna svaren synas utvisa, att medelsbehovet uppår till sammanlagt omkring 70 000 kronor. Av detta belopp torde cirka 9 000 kronor avse bidrag till kombinerade kurser under läsåret 1951/52. Dessa bidrag skola emellertid icke beviljas förrän under hösten 1951, således under budgetåret 1951/52.

Av det anförda framgår, att för innevarande budgetår erfordras ett ytterligare belopp av åtminstone i runt tal 60 000 kronor till berörda ändamål. Vid denna beräkning är emellertid att märka, att svar endast ingått från länsstyrelsen i Göteborg samt 16 hushållningssällskap. Det kan därför tänkas, att medelsbehovet i förevarande avseende kommer att bli ännu större än nyss angivits.

Departementschefen. I propositionen nr 114/1950 förordades, att rörlig kursverksamhet skulle från och med budgetåret 1950/51 bedrivas bland fiskarna enligt de riktlinjer, som vid 1949 års riksdag uppdragits för motsvarande verksamhet inom jordbruket och skogsbruket. Syftet härmed var att öka möjligheterna för fiskarebefolkningen att få en teoretisk yrkesutbildning. Dessförinnan hade nämligen möjligheterna härtill varit ytterst begränsade. Vad fiskeristyrelsen nu anført beträffande antalet ansökningar om bidrag till anordnande av kurser och studieresor visar, att intresset för verksamheten blivit mycket större än man tidigare räknat med. Jag vill därför tillstyrka, att ytterligare medel ställas till förfogande. I nuvarande statsfinansiella läge torde det emellertid icke vara möjligt att tillgodose samtliga de anspråk på statsbidrag, som fiskeristyrelsen räknar med. Med hänsyn härtill anser jag mig kunna tillmötesgå fiskeristyrelsens framställning endast så till vida att jag förordar, att ytterligare 10 000 kronor skola anvisas för ifrågavarande ändamål. Jag föreslår alltså, att å tilläggsstat för innevarande budgetår skall under förevarande anslagsrubrik uppföras ett belopp av nämnda storlek.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

L. Rikets allmänna kartverk.

[4] 3. Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. Detta anslag har för innevarande budgetår uppförts med 850 000 kronor.

Rikets allmänna kartverk (skr. 13/11 1950) hemställer, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51 skola till kostnaderna för anskaffande av reservdelar till kartverkets två flygplan av typen NC 701 samt för vissa ändringsarbeten å flygplanen anvisas 448 500 kronor. Såsom motive-ring härför anför kartverket i huvudsak följande.

I samband med kartverkets omorganisation år 1946 anvisades ett anslag för anskaffande av två nya flygplan. Med hjälp av ifrågavarande flygplan skulle det bli möjligt att påskynda den ekonomiska kartläggningen av landet. Efter en närmare utredning om förefintliga, för flygfotografering lämpliga flygplanstyper inköpte kartverket från Frankrike två flygplan av typen NC 701 Siebel. Dessa ha nu varit i bruk under tre flygfotograferings-säsonger. De ha visat sig äga goda flygegenskaper och vara väl lämpade för ändamålet. I fråga om materialkvalitet ha de emellertid icke motsvarat förväntningarna utan delvis varit av icke fredsmässig standard. Sålunda ha allvarliga motorstörningar förekommit, som föranlett att två motorer måst sändas till Frankrike för grundlig översyn och utbyte av vissa delar. Vidare har fransk teknisk expertis måst tillkallas för att i Sverige se över de återstående motorerna. Den mindre goda materialkvaliteten har också medfört en onormalt hög förbrukning av reservdelar. Även den allt mer ökade flygfotograferingsverksamheten för såväl kartverkets egna som beställningsavdelningens arbeten har haft en ökad förbrukning av reservdelar till följd.

Redan på grund av dessa skäl har det blivit behövt att nyanskaffa reservdelar tidigare än som förut beräknats. Härtill kommer, att den franska luftfartsmyndigheten numera ur flygsäkerhetssynpunkt krävt ett flertal ändringar på motorer och flygplan av denna typ. Till följd härav har den svenska luftfartsmyndigheten efter besiktning av planen beslutat att de sålunda angivna modifieringarna skola genomföras på kartverkets flygplan, om luftvärdighetsbevis för flygplanen skola utfärdas nästa flygsäsong. För att de två flygplanen skola kunna användas under 1951 års flygsäsong, vilket är en nödvändig förutsättning för arbetsplanernas genomförande, fordras därför att nya reservdelar måste anskaffas omedelbart och att betydande kostnader måste nedläggas på ändringsarbeten.

Enligt beräkningar av Svensk flygtjänst aktiebolag, som jämlikt kontrakt mellan kartverket och bolaget omhänderhar flygplanens tekniska underhåll och översyn, uppgå kostnaderna för de båda planens iordningsställande för 1951 års flygning till 167 158 kronor. Av detta belopp avses 123 158 kronor för anskaffning av de nya delarna och reservdelar härtill för driftens säkerställande under år 1951 samt 44 000 kronor för arbetskostnader.

Emellertid har det därjämte blivit aktuellt att i än större omfattning anskaffa reservdelar till dessa flygplan. Bolaget anmälde nämligen i början av innevarande år till kartverket, att tillverkningen av flygplanstypen NC 701

enligt meddelande från den franska flygplansfabriken nedlagts och icke vidare kommer att upptagas. Kartverket uppdrog då åt bolaget att utreda behovet av reservdelar till de båda flygplanen för en tioårsperiod, d. v. s. den tid som flygplanen under normala förhållanden beräknas kunna ytterligare hållas i drift. Genom att tillverkningen av flygplanstypen inställts uppstår stor risk för att reservdelar framdeles icke kunna erhållas från fabriken och att flygplanen därför måste utrangeras i förtid.

Definitiva uppgifter om kostnaden för den avsedda reservdelsanskaffningen ha icke kunnat erhållas från fabriken förrän i början av november. Kostnaderna härför ha beräknats till 237 877 kronor för själva flygplanen, 11 645 kronor för propellrar och 90 000 kronor för motorerna eller sammanlagt 339 522 kronor. Beloppet för motorreservdelar avser dock icke behovet under en tioårsperiod utan endast för de närmaste åren efter 1951. Motortillverkningen kommer nämligen att fortsätta. Vidare torde motorerna förbättras efter hand, varför endast ett begränsat reservdelslager bör uppläggas för dessa.

På grund av rådande förhållanden räknas flygplans- och motordelar för närvarande som krigsmateriel, vilket försvårar importen av dylik materiel. Vederbörande franska exportmyndighet förväntar vidare betydande pristegringar för flygmateriel, som beställes efter den 31 december 1950. Med hänsyn härtill samt till de franska fabrikernas långa leveranstider bör beställning snarast komma till stånd. I annat fall äventyras icke blott kartverkets flygfotograferingsverksamhet under de kommande åren utan även dess beredskap att i händelse av krig eller krigsfara träda i avsedd funktion för försvarsväsendets ändamål.

För att täcka kostnaderna för den materielanskaffning, som föreslagits för tioårsperioden, saknar kartverket helt medel.

Beträffande materielanskaffningen för flygsäsongen 1951 disponerar kartverket inga medel för de ändringar på flygplan och motorer, som föreskrivits ur flygsäkerhetssynpunkt. Härför erfordras enligt kartverkets beräkning ett belopp av 108 974 kronor. Återstående materiel- och arbetskostnader, sammanlagt 58 184 kronor, böra kunna bestridas av medel från kartverkets anslag till kartarbeten m. m. och till utrustning m. m.

För den nödvändiga reservdelsanskaffningen och för modifieringsarbetena skulle sålunda erfordras $(339\,522 + 108\,974 =)$ 448 496 kronor eller i runt tal 448 500 kronor.

Statskontoret har icke något att erinra mot bifall till kartverkets framställning. Därest medel ställas till kartverkets förfogande för den föreslagna reservdelsanskaffningen, bör dock enligt ämbetsverkets mening det årliga anslaget till kartarbeten m. m. kunna nedsättas avsevärt i fortsättningen.

Departementschefen. Såsom framgår av det föregående har den svenska luftfartsmyndigheten ansett vissa ändringar nödvändiga ur flygsäkerhetssynpunkt beträffande den flygplanstyp, som kartverkets ifrågavarande båda flygplan tillhöra. Med hänsyn härtill torde det vara ofrånkomligt, att erforderliga medel anvisas till kostnaderna för dylika ändringsarbeten. Mot kostnadsberäkningarna, vilka sluta å 109 000 kronor, har jag icke något att erinra. I ärendet har vidare upplysts, att tillverkningen av förevarande flygplanstyp numera upphört. Detta har föranlett kartverket att äska ett belopp å 339 500 kronor till anskaffande av reservdelar till de båda flygplanen,

enär risk eljest föreligger att planen måste utrangeras i förtid. Vad kartverket sålunda föreslagit finner jag välmotiverat. Då verkets kostnadsberäkningar torde böra godtagas, förordar jag, att ett belopp å nyssnämnda storlek skall avses för ändamålet.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle till berörda ändamål behöva anvisas (109 000 + 339 500 =) 448 500 kronor. Medlen torde böra upptagas under anslagsrubriken Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. Då det är angeläget att medlen skola bliva disponibla för kartverket snarast möjligt, bör anslaget uppföras å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 448 500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hanns Otto Düselius.

Bilaga 9.

Egentliga statsutgifter.

Tionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler under handelsdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

B. Kommerskollegium med underlydande myndigheter och kårer.

[1] **Kommerskollegium: Avlöningar.** Under hänvisning till vad jag anför i årets statsverksproposition, bilaga 12, under punkten 4, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att den i avlöningsstaten för kommerskollegium uppförda anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1950/51 överskridas med högst 6 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gunnel Sjölin.

Bilaga 10.

Egentliga statsutgifter.

Elfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg, anmäler härefter under inrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

[1] **Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar.** Under hänvisning till vad jag denna dag anfört vid anmälan i årets statsverksproposition av motsvarande anslag (XI, p. 14) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den i avlöningsstaten för statens rättskemiska laboratorium upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1950/51 överskridas med högst 10 000 kronor.

[2] **127 a. Anskaffande av ett sjuktransportflygplan m. m.** I enlighet med vad jag denna dag anfört vid anmälan i årets statsverksproposition av förslagsanslaget till Sjuktransporter med flygplan (XI, p. 133) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffande av ett sjuktransportflygplan m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kronor.

C. Alkoholistvård m. m.

[3] 2 a. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa ombyggnadsarbeten. Under denna rubrik har riksdagen (skr. nr 34/1948 och 198/1949) för ombyggnad av sovcellerna samt vissa andra förbättringsarbeten vid alkoholistanstalten å tilläggsstat II till riksstaterna för budgetåren 1947/48 och 1948/49 såsom reservationsanslag anvisat sammanlagt 155 000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1950 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att för byggnadsarbetena måtte anvisas ytterligare 32 500 kronor.

Byggnadsstyrelsen anför.

Arbetena påbörjades sommaren 1949 och äro nu i huvudsak avslutade. Det har icke varit möjligt att hålla kostnaderna inom den beräknade ramen. En väsentlig anledning härtill har varit, att erforderlig arbetskraft icke kunnat erhållas på platsen, vilket förutsatts vid beräkningarnas utförande. Härigenom har uppstått en merkostnad av 15 000 kronor för transport av och restidsersättning till arbetare från Stockholm. Det har dessutom visat sig nödvändigt att utföra vissa arbeten, som icke kunnat förutses vid kostnadsberäkningens uppgörande. Sålunda har det bl. a. visat sig, att snickerierna voro av sämre beskaffenhet än vad som kunde bedömas innan de gamla cellerna borttagits. Vissa paneler av kulturhistoriskt värde voro lösa och söndriga och måste lagas och justeras. De gamla cellgolven måste förses med underlagsmassa före inläggning av linoleummattor. Befintliga trappor till bottenvåningens entresol måste förses med räcken. Merkostnaden för tillkommande arbeten uppgår till sammanlagt 17 500 kronor.

Departementschefen. Byggnadsstyrelsens beräkning av kostnadsökningen för planerade arbeten föranleder ingen erinran från min sida. Ej heller har jag något att invända mot de smärre justeringar i det ursprungliga byggnadsprogrammet, vilka under byggnadstiden ansetts erforderliga. Sammanlagt uppgå merkostnaderna för byggnadsföretaget till 32 500 kronor, vilka medel, med hänsyn till att arbetena i stort sett äro avslutade, böra anvisas för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa ombyggnadsarbeten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 32 500 kronor.

[4] 2 b. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Ny vattenanläggning. I skrivelse den 24 november 1950 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för att ordna vattenförsörjningen inom det s. k. kungsgårdsområdet. Styrelsen anför.

Genom beslut den 11 mars 1921 ställdes 15 000 kronor till anstaltens disposition för anläggande av en vattenledning med hydrofor, avsedd för bevattning av trädgårdarna vid den s. k. kungsgården. Anläggningen base-ras på en grävd brunn, som nedförts genom lerlagret till ett direkt på ber-

get liggande gruslager. Förutom till trädgårdsbevattning utnyttjas brunnen även till hushållsförbrukning för ca 30 fängelsefångar samt ett flertal befattningshavare med familjer, tillhoppa ett 60-tal personer. Statens institut för folkhälsan har den 7 oktober 1950 förklarat vattnet i bakteriologiskt avseende vara otjänligt för hushållsförbrukning och dess användning förenat med uppenbar hälsofara. Anstaltsstyrelsen har därför utfärdat förbud att använda vattnet utan föregående kokning samt föranställt om att hushållen dagligen erhålla tillgång till friskt dricksvatten från den ca 1 km avlägsna huvudanstalten. Av företagen utredning framgår, att brunnen icke är så belägen, att fullgott skydd för bakteriologisk förorening kan erhållas, även om tätningsåtgärder vidtagas. Därför måste en ny vattentäkt upptagas, varvid valet står mellan en nygrävd brunn eller en bergborrad brunn. En nygrävd brunn måste förläggas utanför de odlade områdena. Avståndet till försörjningsområdet skulle då bli förhållandevis stort. För en bergborrad brunn föreligga gynnsamma förutsättningar. Skulle vatten i tillräcklig mängd icke erhållas inom ett borrhjup av 80—90 meter, anses andra möjligheter böra undersökas. Själva borrhningskostnaden för en brunn med nämnda djup beräknas till ca 4 000 kronor och den totala kostnaden för lösende av vattenförsörjningsfrågan för kungsgårdsområdet uppskattas på nuvarande stadium till ca 25—30 000 kronor.

Förste provinsialläkaren i Stockholms län och distriktsingenjören för vatten och avlopp i länet ha efter besiktning på platsen uttalat, att några effektiva skyddsåtgärder beträffande den nuvarande brunnen icke kunna vidtagas ävensom rekommenderat anordnande av en ny brunn.

Byggnadsstyrelsen tillstyrker förslaget om en bergborrad brunn. Styrelsen har ej heller något att erinra mot den beräknade kostnaden, 30 000 kronor, men framhåller, att kostnadsberäkningarna för bergborrade brunnar alltid äro osäkra. Såväl det borrhningsdjup, på vilket vatten anträffas, som vattenflödets kapacitet spelar därvid roll liksom utformningen av anläggningen. Vattenförsörjningen bör snarast ordnas på föreslaget sätt.

Departementschefen. Den brunn vid den s. k. kungsgården vid Svartsjö, vars vatten använts till bl. a. hushållsförbrukning, har efter företagna prov visat sig hälsovådlig. Det är därför nödvändigt att snarast åstadkomma en ny vattentäkt. En bergborrad brunn synes på anförda skäl vara att föredraga. Kostnadsberäkningen — 30 000 kronor — föranleder ingen erinran från min sida.

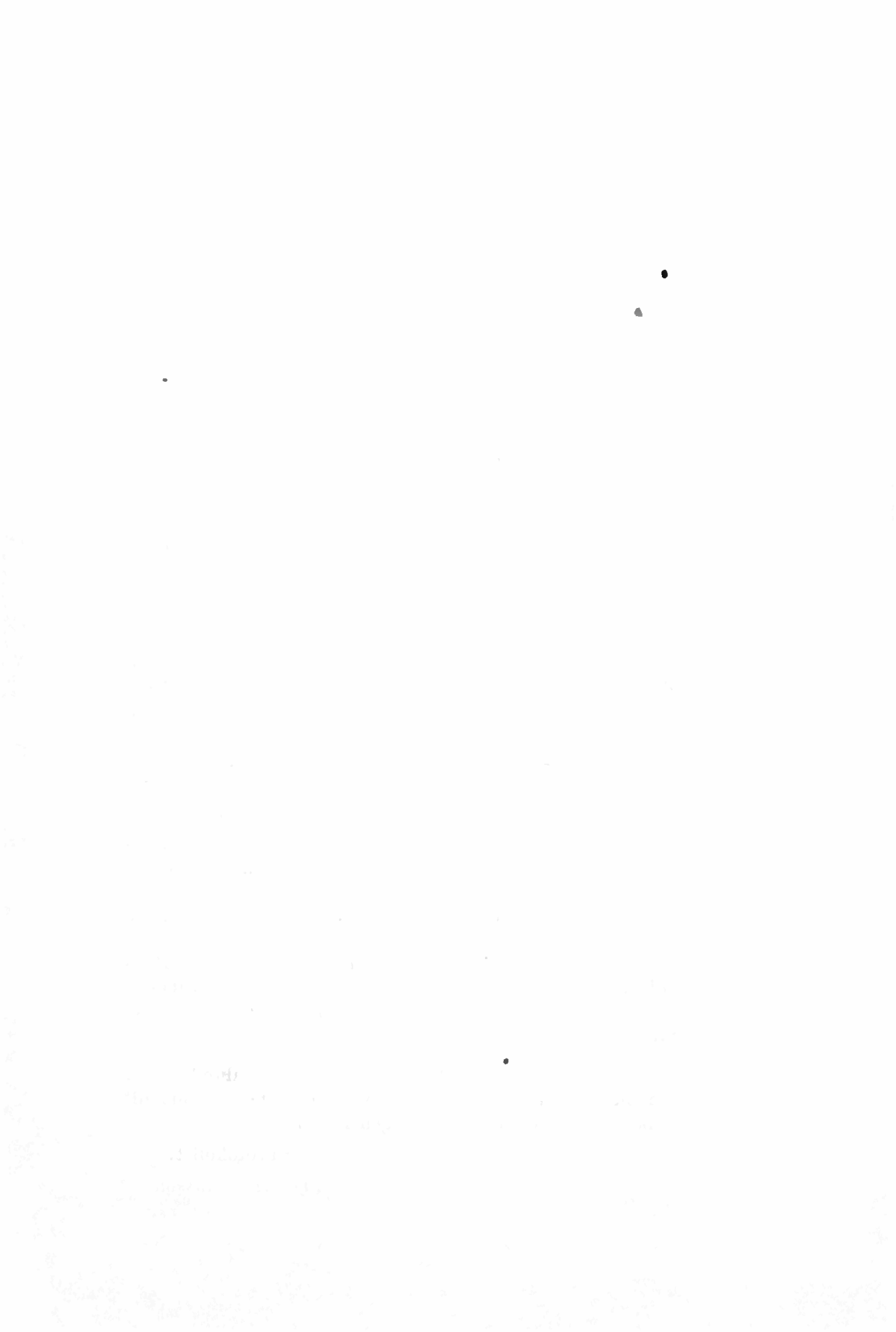
På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Ny vattenanläggning å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag å 30 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Eivor Hermansson.

Bilaga 11.

Egentliga statsutgifter.

Tolfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lingman, anmäler härefter under civildepartementet hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

B. Vissa myndigheter.

[1] 5. Statens pensionsanstalt: Avlöningar. Under återopande av vad jag denna dag anfört i årets statsverksproposition under tolfte huvudtiteln, punkt 7, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att den i avlöningsstaten för statens pensionsanstalt upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1950/51 överskridas med 32 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

K.-E. Renström.

Bilaga 12.

Statens allmänna fastighetsfond.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om ytterligare medel till reparations- och underhållskostnader m. m. under beskickningsfastigheternas och byggnadsstyrelsens delfonder av statens allmänna fastighetsfond och anför därvid följande.

[1] Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. under beskickningsfastigheternas delfond av statens allmänna fastighetsfond. Under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. äro för denna delfond i staten uppförda två anslagsposter, avseende den ena reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. och den andra bränsle och lyse för kanslilokaler och tjänstebostäder. Under dessa rubriker ha för budgetåret 1950/51 anvisats 505 000 resp. 258 000 kronor, eller sammanlagt 763 000 kronor.

I skrivelse den 3 oktober 1950 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår av sammanlagt 98 000 kronor till täckande av kostnaderna för vissa icke tidigare förutsedda reparations- och underhållsarbeten å de statliga utlandsfastigheterna. Byggnadsstyrelsen anför härom närmare.

Styrelsen har tidigare utrett behovet av en genomgripande iståndsättning av fastigheten i Madrid men av hänsyn till oklarheten beträffande den fortsatta dispositionen av fastigheten ansett, att arbetena tills vidare borde uppskjutas. Det har emellertid nu framkommit, att bristfälligheterna å tak samt dräneringar erfordra omedelbara åtgärder till förhindrande av ökad skadegörelse genom inträngande vatten. Oundgängligen nödvändiga reparationsarbeten beräknas draga en kostnad av 48 000 kronor.

Sändebudsskiftet i Oslo har aktualiserat behovet av reparationsarbeten inom beskickningsfastigheten därstädes. Vid den av byggnadsstyrelsen verk-

ställda av- och tillträdessynen har konstaterats, att invändiga ommålningsarbeten m. m. måste utföras. Kostnaderna härför uppgå till 18 000 kronor.

Vidare har uppstått ökat medelsbehov med anledning av de under innevarande år tillkomna fastigheterna i Buenos Aires, Canberra och Washington. Kostnaderna, vilka avse vissa onera m. m., uppgå till 32 000 kronor. Styrelsen får i detta sammanhang framhålla att tidigare förhyrningar på dessa platser hava avvecklats, medförande en besparing å 90 000 kronor å det för innevarande budgetår anvisade anslaget till förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Härjämte har byggnadsstyrelsen i skrivelse den 4 november 1950 anmält behov av ytterligare medel för iståndsättning av beskickningsfastigheten i Warszawa. Styrelsen har upptagit de beräknade merkostnaderna till 64 000 kronor att bestridas från den under styrelsens delfond upptagna posten till reparations- och underhållskostnader m. m.

Beträffande den närmare motiveringen för byggnadsstyrelsens förslag hänvisas till styrelsens skrivelse i ämnet. Med hänsyn till skrivelsens innehåll torde någon närmare redogörelse för densamma icke lämpligen böra lämnas till statsrådsprotokollet. Riksdagens vederbörande utskott torde böra få del av innehållet i skrivelsen genom att denna överlämnas till utskottet.

För att bestrida kostnaderna för de av byggnadsstyrelsen i det föregående åsyftade arbetena torde styrelsen lämnas tillstånd att överskrida den under byggnadsstyrelsens delfond upptagna posten till reparations- och underhållskostnader.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att den å beskickningsfastigheternas delfond av statens allmänna fastighetsfond upptagna anslagsposten Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. må under budgetåret 1950/51 överskridas med högst 162 000 kronor.

[2] Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. under byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. Under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. ha för denna delfond för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 4 147 000 kronor, därav 4 087 000 kronor avsetts för löpande underhåll av delfondens fastigheter och återstoden, 60 000 kronor, för vissa särskilda arbeten av reparations- och underhållskaraktär.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 26 maj 1950 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att vidtaga erforderliga ändringsarbeten inom det s. k. kanslihusannexet i samband med anordnande av lokaler för civildepartementet samt förordnat att för ifrågavarande arbeten uppkommande kostnader finge bestridas från den under byggnadsstyrelsens delfond uppförda utgiftsposten till Reparations- och underhållskostnader m. m. Kungl. Maj:t har samtidigt förklarat sig framdeles vilja efter framställning från styrelsen meddela beslut angående slutligt bestridande av nämnda kostnader.

I skrivelse den 21 november 1950 har *byggnadsstyrelsen* anmält att arbetena nu äro färdigställda och belöpa sig till 21 000 kronor. Då detta belopp icke kan slutligen gäldas inom ramen för det under förevarande delpost för normala underhållsarbeten avsedda anslaget, hemställer styrelsen att nämnda belopp måtte särskilt ställas till styrelsens förfogande.

Jag förordar, att för de ifrågavarande arbetena särskilda medel ställas till byggnadsstyrelsens förfogande under reparations- och underhållskostnadsposten av styrelsens delfond och hemställer därför att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att den å byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond upptagna anslagsposten Reparations- och underhållskostnader m. m. må under budgetåret 1950/51 överskridas med högst 21 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lennart Eriksson.

Bilaga 13.

Försvarets fastighetsfond.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, anmäler fråga om ytterligare medel till reparations- och underhållskostnader m. m. under befästningars delfond av försvarets fastighetsfond och anför därvid följande.

[1] **Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. under befästningars delfond av försvarets fastighetsfond.** Under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. har för denna delfond i staten för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1950/51 anvisats 3 230 000 kronor.

Till rensnings- och förstärkningsarbeten i centrala ammunitionsförråd ha för budgetåren 1947/48—1949/50 anvisats sammanlagt 2 275 000 kronor. I sin skrivelse med förslag till stat för fastighetsfonden för innevarande budgetår hemställde fortifikationsförvaltningen, att för fortsattande av ifrågavarande arbeten samt för arbeten av motsvarande art i vissa centrala drivmedelsanläggningar i berg måtte för budgetåret 1950/51 anvisas 800 000 kronor. Vid anmälan av propositionen 1950:111 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond erinrade jag om att enligt beslut av 1948 års riksdag beräkningen av underhållskostnaderna för befästningar och berggrum skulle ske i viss relation till anläggningsvärdet samt att underhållsmedlen förutsatts skola användas såväl till det löpande underhållet som till erforderliga större bergrensings- och förstärkningsarbeten. Med hänsyn därtill upptogs i staten för fastighetsfonden intet särskilt belopp för de av fortifikationsförvaltningen angivna bergrensings- och förstärkningsarbetena.

I skrivelse den 6 oktober 1950 har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, att förenämnda belopp av 800 000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat till

riksstaten för innevarande budgetår. Ämbetsverket har till stöd härför anfört, att de berggrum, som i första hand avsåges, vore de på sin tid av annan myndighet utförda centrala ammunitionsförråden och drivmedelsanläggningarna. De aktuella rensnings- och förstärkningsarbetena i dessa berggrum vore icke att hänföra till löpande underhållsarbeten, då de vore av engångsnatur och borde ha utförts i samband med anläggningarnas tillkomst. Därest arbetena icke bleve utförda, kunde skador uppstå på personer och materiel, varjämte driften vid vissa anläggningar med hänsyn till arbetarskyddet kunde komma att inskränkas. Det vore sålunda nödvändigt, att de pågående rensnings- och förstärkningsarbetena i de centrala ammunitionsförråden snarast fullföljdes. Kostnaderna för dessa arbeten för innevarande budgetår beräknades till 450 000 kronor. Vid de besiktningar, som gjorts vid vissa drivmedelsanläggningar, hade det visat sig nödvändigt att snarast igångsätta motsvarande rensnings- och förstärkningsarbeten för förhindrande av olycksfall. Ifrågavarande arbeten beräknades för innevarande budgetår uppgå till 350 000 kronor. Det i staten för fastighetsfonden uppförda beloppet för löpande reparations- och underhållskostnader vore icke tillräckligt för att kostnaderna för ifrågavarande rensnings- och förstärkningsarbeten skulle kunna inrymmas däri.

Departementschefen. Såsom framhölls vid anmälan av propositionen till 1950 års riksdag angående stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1950/51 böra rensnings- och förstärkningsarbeten i berg normalt bestridas från den i staten för löpande underhåll av anläggningar under befästningsfonden upptagna utgiftsposten utan särskild förhöjning av denna post. De arbeten som åsyftas med fortifikationsförvaltningens framställning äro emellertid närmast att anse som engångsarbeten för att giva anläggningarna det utförande, som enligt numera föreliggande erfarenheter anses erforderligt för anläggningar av ifrågavarande slag. Med hänsyn till sistnämnda förhållande torde kostnaderna icke böra bestridas av de för normala underhållsarbeten avsedda medlen utan tillgodoses genom särskild medelsanvisning. Fortifikationsförvaltningen har också upplyst, att den i staten för fastighetsfonden uppförda posten till reparations- och underhållskostnader m. m. icke förslår för bestridande av de arbeten varom här är fråga. Då emellertid medel för motsvarande ändamål tidigare anvisats under staten för försvarets fastighetsfond, synes även nu förevarande medelsbehov böra regleras över staten för fonden. Fortifikationsförvaltningen har vidare framhållit de risker för olycksfall och driftavbrott som föreligga i händelse av uppskov med arbetenas utförande. Den skärpning av det utrikespolitiska läget, som inträtt sedan förenämnda propositions avlåtande, talar enligt min mening även för att frågan tages under förnyat övervägande. Det bör nämligen icke riskeras, att driften vid de ur försvarssynpunkt betydelsefulla anläggningar, varom här är fråga, skulle behöva inskränkas i ett kritiskt läge. Jag förordar därför, att medel ställas till förfogande för arbetenas utförande snarast möjligt. Då jag icke funnit något

att erinra mot fortifikationsförvaltningens kostnadsberäkningar, föreslår jag, att av riksdagen utverkas medgivande att överskrida vederbörlig i staten för fastighetsfonden uppförd anslagspost med det av förvaltningen äskade beloppet, 800 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att den å befästningars delfond av försvarets fastighetsfond upptagna anslagsposten Reparations- och underhållskostnader m. m. må under budgetåret 1950/51 överskridas med högst 800 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Magnus T. Möller.

Kapitalinvesteringar.

Utrikesdepartementet.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[1] 4 b. Inköp och iståndsättande av ytterligare fastighet för Sveriges representation i Bonn. Å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1950/51 har riksdagen anvisat ett investeringsanslag av 280 000 kronor till inköp av en fastighet i Köln, avsedd i främsta rummet som bostad åt chefen för Sveriges representation i Förbundsrepubliken Tyskland (skr. nr 388). Representationens kansli är däremot för närvarande inrymt i en förhyrd fastighet, Ulmenallé 96, innehållande aderton rum fördelade på souterrainvåning med köksavdelning och vaktmästarbostad, två bostadsvåningar samt en endast delvis inredd vindsvåning. Med hänsyn till det synnerligen vanskliga läget på fastighetsmarknaden i Köln ha förhandlingar inletts med den tyske ägaren om förvärv av fastigheten. Dessa ha resulterat i ett preliminärt köpekontrakt, enligt vilket fastigheten under förbehåll för riksdagens godkännande må inköpas av svenska staten för ett pris av DM 115 000, motsvarande i svenskt mynt enligt nuvarande kurs omkring 140 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen, som låtit verkställa en undersökning på platsen och som tillstyrkt inköp av fastigheten, har förklarat sig anse denna vara välbelägen och med hänsyn till rådande förhållanden å orten i gott skick. För att kunna fylla uppgiften såsom kanslilokal är den sålunda i behov av en-

dast smärre reparationer och ändringar samt iståndsättande av gas- och värmeledningssystemet m. m. Härför erfordras ett belopp av omkring 40 000 kronor. För ändamålet skulle alltså erfordras tillhoppa 180 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till de exceptionella förhållandena i Köln är det enligt min mening angeläget att genom förvärv av den till inköp föreslagna fastigheten säkra tillfredsställande kanslilokaler åt den svenska representationen i Västtyskland. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att medel för inköp av fastigheten nu anvisas. Med hänsyn till ovissheten rörande den tyska regeringens framtida säte förordar jag emellertid, att Kungl. Maj:t bemyndigas försälja fastigheten, därest den svenska representationen framdeles skulle flyttas från Köln. Motsvarande bemyndigande synes böra begäras ifråga om den tidigare förvärvade fastigheten därstädes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Inköp och iståndsättande av ytterligare fastighet för Sveriges representation i Bonn* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 180 000 kronor,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest den svenska representationen skulle flyttas från Köln, försälja de för representationen därstädes förvärvade båda fastigheterna.

[2] 4 c. **Uppförande av fastighet för beskickningen i Canberra.** Med bifall till förslag av Kungl. Maj:t i proposition den 9 maj 1947 (nr 265) har riksdagen (skr. nr 396) för budgetåret 1947/48 anvisat ett investeringsanslag av 650 000 kronor till uppförande av fastighet för beskickningen i Canberra. Redan innan byggnadsarbetena under våren 1948 påbörjades, visade det sig, att kostnaden för fastighetens uppförande på grund av förändringar i läget på byggnads- och arbetsmarknaden i Australien komme att icke obetydligt överskrida det beräknade beloppet. För budgetåret 1948/49 anvisade riksdagen därför (skr. nr 463) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (prop. nr 303) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 för samma ändamål ett investeringsanslag av 250 000 kronor. Till grund för beräkningarna för detta anslag lågo de i Australien i juni 1948 gällande byggnadskostnaderna. Prisutvecklingen i Australien har emellertid sedan sommaren 1948 fortgått i ständigt fördyrande riktning, varför riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 62/1950) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisade ytterligare ett investeringsanslag å 170 000 kronor (skr. nr 132). Därvid grundades beräkningarna på kalkyler, uppgjorda i november 1949.

Enligt vad beskickningen i Canberra meddelat ha ej heller sistnämnda kalkyler visat sig hållbara. Det har sålunda framgått, att vederbörande entreprenörer icke medräknat övertidsersättningar för lördagsarbete å ca 57 000 kronor. I Australien äro lördagar arbetsfria, men för nu ifrågavarande byggnad ha arbetarna under arbetets gång krävt att mot övertidsersättning få arbeta även dessa dagar. Därtill ha kommit höjda arbetslöner på grund av

högre levnadskostnadsindex samt ökning av grundlönerna. De sammanlagda ökningarna av lönekostnaderna uppgå sålunda till 93 000 kronor. Vidare må framhållas, att de i Canberra sysselsatta arbetarna bo i baracker. Kostnaderna för denna inkvartering ha på grund av prisstegringarna oförutsett ökat med ca 14 000 kronor. Slutligen ha kostnaderna för arbeten med körbanor, trädgårdsanläggning m. m. på grund av prisstegringar och löneförhöjningar ökat med 30 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen, som anmodats yttra sig rörande behovet av ytterligare anslag, har på grundval av föreliggande uppgifter verkställt en beräkning av återstående kostnader för byggnadens färdigställande. Enligt denna torde kostnaderna komma att överstiga de i november 1949 beräknade med i runt tal 136 000 kronor. Styrelsen har vidare med hänsyn till den uppenbara svårigheten att verkställa exakta kalkyler ansett sig böra räkna med kostnader för oförutsedda utgifter å ca 24 000 kronor. För arbetets slutförande skulle alltså erfordras ytterligare 160 000 kronor.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen erfordras på grund av omständigheter, som tidigare icke varit möjliga att förutse, ytterligare medel för färdigställande av beskickningsfastigheten i Canberra. Jag tillstyrker därför, att framställning härom göres till riksdagen, samt förordar, att utöver tidigare beviljade anslag å sammanlagt 1 070 000 kronor äskas ett belopp av 160 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av fastighet för beskickningen i Canberra* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 160 000 kronor.

[3] 4 d. Iståndsättande av statens fastighet i Leningrad. Med bifall till förslag av Kungl. Maj:t i proposition den 15 oktober 1948 (nr 303) har riksdagen (skr. nr 63) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisat ett investeringsanslag av 40 000 kronor för iståndsättande av statens fastighet i Leningrad. Till grund för beräkningarna låg därvid ett kostnadsförslag från vederbörande sovjetryska myndigheter. Kostnaderna för arbetena, som avsågo byggnadens yttre iståndsättning, ha emellertid enligt en inkommen slutredovisning uppgått till 118 283 rubel eller i svenskt mynt kronor 121 154: 43. Det utförda arbetet har utan erinran besiktigats på platsen av byggnadsstyrelsens representant. Den uppkomna merkostnaden å i runt tal 82 000 kronor hänför sig dels till vissa extra reparationsarbeten, som ursprungligen icke planerats men som under arbetets fortgång visat sig nödvändiga, dels till den sommaren 1950 företagna höjningen av rubelkursen.

Då någon svensk representation för närvarande icke finnes i Leningrad, torde Kungl. Maj:t böra bemyndigas försälja fastigheten, om detta ur statens synpunkt befinnes mest fördelaktigt.

Kungl. Maj:ts proposition nr 2.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) till *Iståndsättande av statens fastighet i Leningrad* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 82 000 kronor,
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, om så befinnes lämpligt, försälja fastigheten till skäligt pris.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Sture Johanson.

Kapitalinvesteringar.

Försvarsdepartementet.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, anmäler härefter under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51.

Med förmälan tillika att ärendena under punkterna 2—11 vore av den natur att närmare redogörelse för deras innebörd än som av det följande framginge icke borde lämnas till statsrådsprotokollet, varför ytterligare upplysningar borde få inhämtas genom de handlingar, som komme att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott, anför chefen för försvarsdepartementet därvid följande.

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarets fastighetsfond.

Marinens delfond.

[1] 16 a. Ombyggnad av artilleriverkstäderna vid Karlskrona örlogsvarv. I skrivelse den 7 november 1950 har *fortifikationsförvaltningen* meddelat, att marinförvaltningen hemställt, att fortifikationsförvaltningen måtte äska medel å tilläggsstat för innevarande budgetår till ombyggnad av vissa artilleriverkstäder vid Karlskrona örlogsvarv. Marinförvaltningen hade därvid anfört i huvudsak följande.

Vid eldsvåda år 1943 hade södra delen av skepp nr 4 i östra delen av artilleriverkstäderna vid örlogsvarvet eldhärjats. Efter eldsvådan hade endast sådana reparationer av provisorisk art, som vore nödvändiga för att driften skulle kunna uppehållas, företagits i avvaktan på beslut angående återuppförande av den brunna delen av byggnaden. Efter företagna besiktningar och utredningar hade därefter utarbetats ett förslag till ombyggnad i utförande lika med den övriga delen av artilleriverkstäderna. Ritningar i anslutning till detta förslag hade uppgjorts av örlogsvarvet, och arbetena hade kostnadsberäknats till 115 000 kronor enligt 1941 års prisläge. Sedan marinförvaltningens äskande av detta belopp för budgetåret 1945/46 icke för-

anlett någon åtgärd, hade ämbetsverket i skrivelse år 1946 återkommit i ärendet men då föreslagit — med hänsyn till att det icke dittills varit möjligt för ämbetsverket att slutligt taga ställning till uppkommen fråga om en eventuell överflyttning av hylstillverkningen i artilleriverkstäderna till försvarets fabriksstyrelse och den därmed sammanhängande frågan om framtida dispositionen av genom återuppbyggnaden utvunnet lokalutrymme — att beslut om ombyggnaden skulle tills vidare uppskjutas.

Under åren därefter hade emellertid behovet av ökat utrymme i hylsverkstaden gjort sig alltmer gällande. Orsakerna därtill vore dels att de hylsor, som numera tillverkades i de största antalen, krävde ytterligare utrymme, dels att det tillgängliga utrymmet icke medgäve ett rationellt utnyttjande av alla maskiner. Verkstadsdirektören vid marinverkstäderna i Karlskrona hade också framhållit, att trängseln i den nuvarande verkstaden innebure uppenbara olycksfallsrisker, vilket förhållande varit föremål för särskild uppmärksamhet inom örlogsvarvets skyddskommitté. Med hänsynstagande till dessa förhållanden hade ett nytt förslag till återuppförande av den brand-skadade delen av verkstaden utarbetats av örlogsvarvet. Detta förslag skilde sig från det tidigare upprättade därigenom att byggnaden nu avsåges skola uppföras i två våningar. Kostnaden hade beräknats till 215 000 kronor enligt 1947 års prisläge.

För bedömande av frågan om verkstädernas fortsatta utnyttjande för hylsfabrikation hade marinförvaltningen upptagit denna fråga till diskussion med försvarets fabriksstyrelse. Vid förhandlingarna hade erinrats om att riktlinjerna för försvarets fabriksstyrelsens pjåshylsfabrikation vore uppdagna år 1943 av dåvarande försvarsväsendets verkstadsnämnd. Dessa riktlinjer avsåge i huvudsak att en ny hylsfabrik uppfördes ovan jord, under det att en ammunitionsreservfabrik förlades till bergrum. Medel funnes anvisade för båda fabrikena, men för bergrumsfabriken sänkades byggnadstillstånd. Dessutom hade framkommit, att det för närvarande icke vore möjligt avgöra, i vilken utsträckning försvarets fabriksstyrelse komme att behöva maskiner från Karlskronafabriken, enär styrelsen experimenterade med framställning av hylsor enligt nya metoder, där flera hylsdragningsoperationer vore sammanförda och utfördes i ett moment. I vilken omfattning och vid vilken tidpunkt försvarets fabriksstyrelse finge intresse av att övertaga maskiner från hylsfabriken i Karlskrona kunde icke tagas definitiv ställning till förrän tidigast om två år. En tid av två år framåt syntes sålunda vara att räkna med som den minimitid, hylstillverkningen komme att kvarligga i Karlskrona i sin nuvarande omfattning.

För ställningstagande till lönsamheten av det senaste ombyggnadsförslaget hade marinförvaltningen dessutom undersökt vilka behov, som förelåge för utnyttjande av de lokalutrymmen, som efter två år eventuellt bleve lediga i artilleriverkstäderna, om hylstillverkningen helt eller delvis komme att upphöra. Därvid hade framkommit, att ett flertal redan nu aktuella behov av ökade lokalutrymmen funnes vid marinverkstäderna i Karlskrona. Marinförvaltningen tillstyrkte därför, att en ombyggnad av den brunna delen av artilleriverkstäderna snarast komme till utförande enligt det senaste från Karlskrona örlogsvarv framförda förslaget. Ombyggnadsföretaget kunde icke inrymmas i de delar av medel och byggnadskvot, som dittills avsetts eller planerats för marinen.

För egen del har fortifikationsförvaltningen anfört att verkställd granskning av förslaget i byggnadstekniskt avseende icke givit ämbetsverket anledning till några väsentliga erinringar. Beträffande kostnaderna vore en uppräknig av den tidigare enligt prisläget den 1 juli 1947 angivna kost-

nadssumman, 215 000 kronor, till närmast aktuellt prisläge nödvändig. Dessutom hade vissa förstärkningsåtgärder bedömts bliva erforderliga på förekommande yttre ledningar, varjämte en utökning av transformatorstationen erfordrades. Enligt prisläget den 1 juli 1950 uppskattade således fortifikationsförvaltningen byggnadskostnaderna till sammanlagt 465 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen. Med hänsyn till att ovisshet rått rörande det framtida utnyttjandet av hylsverkstaden vid Karlskrona örlogsvarv ha hittills inga mera genomgripande åtgärder vidtagits i syfte att iståndsätta de delar av densamma som förstördes vid den år 1943 timade eldsvådan. Arbetet har pågått inom de begränsade utrymmen, som stått till förfogande efter branden. Med hänsyn till att arbetsbelastningen är betydande och att nuvarande förhållanden medför alltför stora olycksfallsrisker anser jag mig emellertid icke kunna förorda ytterligare uppskov med ifrågakvarnen arbeten. Där est en överflyttning av hylstillverkningen till försvarets fabriksstyrelse framdeles äger rum, torde, såsom marinförvaltningen framhållit, de nya lokaler som nu skulle tillkomma kunna utnyttjas för andra verksamhetsgrenar inom örlogsvarvets rörelse. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att medel anvisas för ändamålet. Fortifikationsförvaltningens kostnadsberäkningar ha icke givit mig anledning till erinran. Med hänsyn till vad nyss anförts rörande behovet av snara åtgärder föreslår jag, att de erforderliga medlen, 465 000 kronor, anvisas å tilläggsstat.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad av artilleriverkstäderna vid Karlskrona örlogsvarv* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 465 000 kronor.

Befästningars delfond.

[2] 25. *Anordnande av vissa fartygstunnlar.* Under hänvisning till vad jag förut denna dag anført i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 30) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa fartygstunnlar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[3] 26. *Berghangarer.* Under hänvisning till vad jag förut denna dag anført i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 31) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Berghangarer* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

[4] 27. *Anordnande av vissa drivmedelsförråd.* Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anført i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 32) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa drivmedelsförråd* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

[5] 28. **Vissa ammunitionsförråd.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 33) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ammunitionsförråd* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[6] 29. **Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd.** Under hänvisning till vad jag förut denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 34) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

[7] 30. **Uppställningsplatser för radarstationer.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 35) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppställningsplatser för radarstationer* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

[8] 31. **Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier.** Under hänvisning till vad jag förut denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 36) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[9] 32. **Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 37) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

[10] 33. **Tygmaterieförråd i berg.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 38) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tygmaterieförråd i berg* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[11] 34. **Utvidgning av flygverkstad.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 39) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utvidgning av flygverkstad* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

[12] 35. **Fullträffsäkra uppehållsplatser.** Under hänvisning till vad jag förut denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 40) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fullträffsäkra uppehållsplatser* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

[13] 36. **Övriga befästningsarbeten.** Under hänvisning till vad jag förut denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 41) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga befästningsarbeten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 850 000 kronor.

B. Försvarets fabriksfond.

[14] 3 och 4. **Uppförande av centrala tvätt- och reparationsanstalter för försvaret och anskaffning av maskiner och annan utrustning för centrala tvätt- och reparationsanstalter.** På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 179 beslöt 1943 års riksdag, att den förbandsvis bedrivna tvätt- och reparationsverksamheten i fråga om intendenturmateriel vid försvaret skulle rationaliseras genom koncentration av verkstadsdriften till ett fåtal centrala tvätt- och reparationsanstalter. Tillika ställde riksdagen till Kungl. Maj:ts förfogande dels för uppförande av centrala dylika anstalter i Stockholm och Boden samt på Gotland ett belopp av 2 270 000 kronor, dels ock för anskaffning av maskiner och annan utrustning för anstalterna i fråga ett belopp av 800 000 kronor.

Vidare anvisade 1944 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 112 dels för uppförande av centrala tvätt- och reparationsanstalter för försvaret i Långele, Herrljunga och Mjölby ett belopp av 2 630 000 kronor, dels ock för anskaffning av maskiner och annan utrustning för ifrågavarande anstalter ett belopp av 925 000 kronor.

Tillika medgav 1944 års höstriksdag på förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 288, att den av 1943 års riksdag beslutade centrala tvätt- och reparationsanstalten i Boden finge för en ytterligare kostnad av 222 000 kronor för byggnader samt 40 000 kronor för maskinutrustning dimensioneras för tillgodoseende jämväl av visst civilt tvättbehov.

Slutligen anvisade 1946 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 132 ytterligare 410 000 kronor till byggnadsarbeten samt 610 000 kronor till maskinanskaffning m. m. vid ifrågavarande anstalter.

Av dessa äro de för Gotland, Stockholm, Boden och Långele avsedda numera färdigställda och tagna i bruk, medan anstalterna i Herrljunga och Mjölby ännu icke kommit till utförande.

I skrivelse den 7 september 1950 har *försvarets fabriksstyrelse* framhållit, att de fortlöpande prisstegringarna å byggnadsmaterial och maskinutrustning samt de i övrigt under senare år rådande onormala förhållandena medfört ökade kostnader i jämförelse med de år 1945 uppgjorda kalkyler, som legat till grund för anslagsberäkningarna för budgetåret 1946/47. För Stockholms-, Boden- och Långeleanstalterna hade uppstått ett ökat anslagsbehov i vad anginge byggnadsarbetena å sammanlagt 336 000 kronor eller i det närmaste 10 % av de år 1945 beräknade anläggningskostnaderna. I vad gällde maskinutrustningen uppginge merkostnaderna för dessa anstalter till 50 000 kronor. Sammanlagt erfordrades således för fullbordandet av ifrågavarande centrala tvätt- och reparationsanstalter ytterligare investeringsmedel av (336 000 + 50 000 =) 386 000 kronor.

Departementschefen. Jag föreslår, att till täckande av de av fabriksstyrelsen anmälda merkostnaderna å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas två investeringsanslag, det ena på i avrundat tal 335 000 kronor för att täcka prisstegringarna å byggnadsarbetena och det andra på 50 000 kronor för merkostnader med avseende på maskiner och annan utrustning för ifrågavarande anstalter.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att under Försvarets fabriksfond å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa

a) till *Uppförande av centrala tvätt- och reparationsanstalter* ett investeringsanslag av 335 000 kronor;

b) till *Anskaffning av maskiner och annan utrustning för centrala tvätt- och reparationsanstalter* ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Magnus T. Möller.

Kapitalinvesteringar.

Kommunikationsdepartementet.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementet hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

I. Statens affärsverksfonder.

B. Telegrafverket.

[1] **12 a. Rörelsekapital för telegrafverket.** Som följd av den vid 1944 års riksdag beslutade omläggningen av kapitalbudgeten visade det sig nödvändigt att öppna vissa rörliga krediter i riksgäldskontoret för att säkerställa bl. a. affärsverkens behov av rörelsemedel. För telegrafverket fastställdes till en början en rörlig kredit av högst 25 miljoner kronor, vilket maximumbelopp år 1947 höjdes till 35 miljoner kronor.

I skrivelse den 27 september 1950 har *telegrafstyrelsen* hemställt, att ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår till rörelsekapital för telegrafverket.

Såsom motivering för det ökade behovet av rörelsemedel anför telegrafstyrelsen, att telegrafverkets behov av sådana medel i huvudsak bestämmes dels av storleken av den nödvändiga materiellagerhållningen, dels av behövliga medel för kassahållningen, för krediter till verkets kunder huvudsakligen för samtals- och telegramavgifter och för förskottering av utgifter, som skola ersättas verket av utomstående, och dels av storleken av hos verket inestående depositioner och skattmedel o. d. De väsentliga fak-

torer, som påverka behovet av rörelsemedel, äro materiellagerhållningen och krediterna för samtals- och telegramavgifter.

Såsom belysande för utvecklingen lämnar telegrafstyrelsen i följande sammanställning vissa siffror rörande förändringarna i behovet av rörelsemedel från den 30 juni 1944 till den 30 juni 1950.

	30 juni 1944 milj. kr	30 juni 1948 milj. kr	30 juni 1949 milj. kr	30 juni 1950 milj. kr
Kassa, bank och postgiro	8·0	10·6	15·2	19·9
Avgår: innehållna medel för skattebetaling omedelbart efter halvårsskiftet ..	—	— 5·0	— 6·0	— 6·3
Rest	8·0	5·6	9·2	13·6
I förråden bundna medel	47·1	58·4	64·1	58·8
I verkstäderna bundna medel	9·6	18·3	18·6	16·8
Fordringar hos andra myndigheter	0·8	3·1	4·5	3·8
Fordringar hos abonnenter	18·3	24·9	26·8	35·4
Övriga fordringar	6·6	7·7	11·4	12·4
Summa	90·4	118·0	134·6	140·8
Avgår: diverse skulder	— 22·4	— 21·6	— 31·3	— 36·1
Nettobehov av rörelsemedel	68·0	96·4	103·3	104·7
Disponibla rörelsemedel per den 30/6 1944	63·4	63·4	63·4	63·4
Nettobehov utöver disponibla rörelsemedel per 30/6 1944	4·6	33·0	39·9	41·3
Ovan angivna nettobehov har täckts på följande sätt:				
Ej inlevererade överskottsmedel	4·6	0·2	10·1	11·0
Lyft å rörlig kredit	—	20·0	28·0	30·0
Överskridet investeringsbemyndigande ..	—	12·8	1·8	0·3
Summa	4·6	33·0	39·9	41·3

I anslutning härtill meddelar styrelsen, att sammanställningen anger läget vid utgången av respektive budgetår. Behovet av rörelsemedel varierar emellertid mycket starkt under årets lopp. Detta beror framför allt på att abonnemangsavgifterna uppbäras kvartalsvis i förskott, vilket leder till att telegrafverkets rörelse rent kassamässigt lämnar ett betydande överskott vissa månader men i stället visar underskott under andra månader. Under budgetåret 1949/50 varierade därför de å den rörliga krediten lyftade beloppen mellan lägst 10 miljoner kronor och högst 35 miljoner kronor. Motsvarande siffror för budgetåret 1948/49 voro lägst 13 miljoner kronor och högst 33 miljoner kronor.

Telegrafstyrelsen framhåller vidare, att det icke är möjligt för styrelsen att vid varje särskild tidpunkt exakt avväga hur mycket pengar som kunna lyftas å investeringsbemyndigandet respektive måste anskaffas genom att den rörliga krediten tages i anspråk. Medel måste nämligen lyftas en å två

månader före den tidpunkt, då styrelsen av redovisningarna får uppgift om hur stora de redovisade anläggningskostnaderna ha varit. Om telegrafstyrelsen vid varje särskilt tillfälle skulle ha lyft exakt det belopp, som borde ha täckts genom den rörliga krediten, skulle densamma under budgetåret 1949/50 ha belastats med belopp varierande mellan 17,0 och 42,2 miljoner kronor och under budgetåret 1948/49 med belopp varierande mellan 24,4 och 44,6 miljoner kronor.

Såsom framgår av sammanställningen har, påpekar styrelsen, telegrafverkets behov av rörelsemedel stigit avsevärt sedan den 30 juni 1944. Stegringen beror dels på den starkt ökade omfattningen av rörelsen, som bl. a. rent automatiskt medför ökade krediter till verkets kunder, och dels på den av rörelsens tillväxt mycket starkt stegrade anläggningsverksamheten, som nödvändiggjort ökad lagerhållning och utökad verkstadsrörelse. Eftersom den rörliga krediten egentligen endast är avsedd att möta tillfälliga fluktuationer i behovet av rörelsemedel men krediten numera har måst tagas permanent i anspråk till ett belopp, som under de två senaste budgetåren icke underskridit 10 miljoner kronor (och rätteligen icke borde ha underskridit 17 miljoner kronor), bör telegrafverket tillföras förstärkning av rörelsemedlen genom att ett särskilt investeringsanslag anvisas för ändamålet. Storleken av detta anslag synes lämpligen kunna fixeras till 10 miljoner kronor och torde böra anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Anvisandet av ett dylikt anslag innebär i sak icke annat än en överflyttning av utav riksgäldskontoret redan utbetalade medel från en rubrik till en annan.

Telegrafstyrelsen framhåller vidare, att på sista tiden har tillkommit en omständighet, som kommer att åtminstone övergångsvis medföra en ytterligare ökning av behovet av rörelsemedel. På grund av den skärpning i den utrikespolitiska situationen, som inträdde under sommaren 1950, har styrelsen funnit det vara angeläget att öka lagerhållningen av sådana varor, som ha särskild betydelse för att verket i händelse av försvårad import utifrån skall kunna fortsätta sin verksamhet. Beredskapsinköp ha sålunda gjorts av vissa typer av radiorör, vilka icke kunna tillverkas inom landet, och dessutom har styrelsen funnit det vara klokt att öka inköpen av metaller såsom bly, koppar och tenn. Sistnämnda inköp ha som regel skett till priser, som ligga långt under nuvarande dagsnoteringar. Totalt röra sig inköpen om ett belopp på 9 å 10 miljoner kronor. Med hänsyn härtill skulle maximibeloppet för den rörliga krediten egentligen behöva ökas. Under förutsättning av bifall till styrelsens förslag om anvisande av ett investeringsanslag på 10 miljoner kronor till rörelsekapital, motsvarande det belopp varmed den rörliga krediten numera permanent måst tagas i anspråk, kan emellertid en dylik ökning undvikas.

Riksräkenskapsverket framhåller i yttrande den 4 oktober 1950, att telegrafverkets rörliga kredit hos riksgäldskontoret måste permanent tagas i anspråk till ett belopp, som under de två sistförflutna budgetåren icke vid

något tillfälle understigit 10 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har med hänsyn härtill intet att erinra mot att telegrafverkets fasta rörelsekredit ökas med angivna belopp genom att ett investeringsanslag anvisas för ändamålet.

Vid bifall till telegrafstyrelsens av riksräkenskapsverket sålunda förordade förslag komma, därest rörlig kredit hos riksgäldskontoret i enlighet med vad telegrafstyrelsen förutsatt skall stå till förfogande i oförändrad utsträckning, telegrafverkets totala rörelsemedel att ökas med 10 miljoner kronor. Denna ökning torde kunna anses motiverad med hänsyn till det genom skärpningen i det utrikespolitiska läget uppkomna behovet att öka lagerhållningen av vissa varor.

Departementschefen. Telegrafverkets behov av rörelsemedel har efter omläggningen av kapitalbudgeten 1944 ökats, allteftersom utvecklingen av telegrafverkets rörelse fortgått. Av den av telegrafstyrelsen lämnade redogörelsen framgår, att nettobehovet av rörelsemedel per den 30 juni 1949 och den 30 juni 1950 utgjort 103,3 respektive 104,7 miljoner kronor. Till täckande i huvudsak av detta behov har styrelsen tagit i anspråk — förutom per den 30 juni 1944 disponibla rörelsemedel om 63,4 miljoner kronor — 28 respektive 30 miljoner kronor av den rörliga krediten hos riksgäldskontoret samt icke inlevererade överskottsmedel om 10,1 respektive 11 miljoner kronor. Styrelsen har å den rörliga krediten under budgetåren 1948/49 och 1949/50 lyft belopp, som varierat mellan 13 och 33 miljoner kronor respektive 10 och 35 miljoner kronor. Under de två senaste budgetåren har alltså fortlöpande använts lägst 10 miljoner kronor av den rörliga krediten för att tillgodose telegrafverkets behov av rörelsemedel. Styrelsen har därför hemställt, att ett investeringsanslag anvisas med detta belopp å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag tillstyrker förslaget. Anslaget torde böra benämnas Rörelsekapital för telegrafverket.

Genom anvisande av detta anslag kommer telegrafverkets tillgång på rörelsemedel att ökas med 10 miljoner kronor, om ej verkets rörliga kredit hos riksgäldskontoret minskas med samma belopp. På de skäl telegrafstyrelsen anfört, vilka godtagits av riksräkenskapsverket, anser jag mig icke böra för närvarande förorda en sänkning av den rörliga krediten hos riksgäldskontoret.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rörelsekapital för telegrafverket* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

C. Statens järnvägar.

[2] 23. **Anskaffning av godsvagnar.** Till anskaffning av godsvagnar har för budgetåret 1950/51 anvisats ett investeringsanslag av 9 360 000 kronor.

I skrivelse den 23 september 1950 har *järnvägsstyrelsen* hemställt, att 10 000 000 kronor anvisas för ytterligare anskaffning av godsvagnar.

Järnvägsstyrelsen erinrar till en början, att statens järnvägars godsvagnspark, fränsett malmvagnar, omfattar i runt tal 36 000 normalspåriga och 6 000 smalspåriga godsvagnar. Den normala ekonomiska livslängden för en godsvagn kan enligt europeiskt betraktelsesätt sägas vara 35 år men enligt amerikanskt väsentligt kortare. Såsom framgår av följande tabell är en oroväckande stor del av den svenska normalspåriga godsvagnsparken överårig även enligt europeisk synpunkt. Läget i fråga om smalspåriga vagnar är än sämre, men tabellen liksom framställningen i fortsättningen har begränsats att omfatta normalspårig materiel.

Anskaffningsår	Ungefärligt antal normalspåriga vagnar i åldersgruppen	Ungefärligt antal normalspåriga vagnar i medeltal per »årsklass»
1950—1945	3 000	500
1944—1940	6 200	1 200
1939—1935	3 600	700
1934—1920	2 700	180
1919—1915	4 400	900
1914—1910	3 700	750
före 1910	12 400	—
	Summa 36 000	

Enär den överåriga materielen fortfarande måste utnyttjas i trafik är det enligt styrelsen uppenbart, att behovet av en omfattande nyanskaffning av godsvagnar under kommande år skulle elimineras endast för det fall att en mycket avsevärd trafikminskning skulle inträda i framtiden. Även om trafikminskningen mot förmodan skulle bli så stor, att alla vagnar över 40 år skulle kunna undvaras och slopas utan ersättning, återstår dock ett årligt anskaffningsbehov av omkring 750 vagnar per år under en femårsperiod och av omkring 900 under den därpå följande. Som jämförelse kan nämnas, att godsvagnsansskaffningarna under senare år på grund av investeringsbegränsningen endast uppgått till i runt tal 500 vagnar per år. Denna anskaffning har sålunda endast till en del täckt behovet, även om de 12 400 definitivt överåriga vagnarna ej alls skulle behöva ersättas.

De senare årens låga anskaffning kan, uttalar styrelsen vidare, förutom av den anbefallda investeringsbegränsningen möjligen försvaras med att godstrafiken alltsedan krigs- och de första efterkrigsåren visat fallande tendens. Denna minskning har emellertid undan för undan avtagit för att från

och med mars 1950 förbytas i en ökning som därefter blivit allt mera märkbar. Tendensen belyses av följande tabell (SJ + EJ).

	Transporterad godsmängd i tusental ton (utom lapplands- malm och tjänstegods)	Antal godstonkm i miljoner (ej av lapplandsmalm och tjänstegods)
1945	36 855	6 464
1946	36 810	7 008
1947	31 984	6 624
1948	29 358	6 127
1949	26 319	5 776
1950 (beräkn.)	27 000	6 100

Uppgifterna för år 1950 äro beräknade på grundval av kända uppgifter för första halvåret. Då emellertid de första månaderna av året utvisade en — låt vara mindre — minskning och ökningen satt in först under de senare månaderna, anser styrelsen det mycket sannolikt, att de gjorda anslagandena komma att överträffas.¹

Härför talar ock den omständigheten, att antalet lastade vagnar per vecka visat en mycket markerad och fortgående ökning i jämförelse med föregående år. Detta framgår av följande tabell, som utvisar ökningen i totala antalet lastade vagnar (SJ utom malmvagnar) i medeltal per vecka under de första 36 veckorna 1950 i jämförelse med motsvarande veckor 1949.

Veckorna 1—18	+ 160
19—36	+ 5 200

Sistnämnda siffra svarar mot en ökning av 9 procent.

Det förändrade transportläget framträder tydligt även i uppgifterna över vagnställningen.

Överskott (+) eller brist (—) på godsvagnar i genomsnitt per dag enligt huvudanmälan.

	1945	1946	1947	1948	1949	1950
januari	- 2 083	- 6 526	- 645	- 2 528	+ 2 479	+ 1 336
februari	- 3 829	- 7 861	- 2 650	- 3 558	+ 766	- 373
mars	- 2 051	- 8 757	- 5 997	- 2 347	+ 1 233	- 880
april	- 450	- 7 907	- 4 446	- 163	+ 1 753	- 874
maj	+ 69	- 5 583	- 1 914	+ 553	+ 2 009	- 1 225
juni	- 1 740	- 4 915	- 1 862	- 12	+ 1 877	- 1 457
juli	- 1 742	- 2 804	+ 816	+ 3 630	+ 5 136	+ 1 186
augusti	- 4 637	- 4 176	- 1 927	+ 77	+ 948	- 1 414
september	- 7 344	- 4 755	- 3 276	- 1 064	- 568	² - 3 342
oktober	- 7 862	- 5 350	- 3 615	- 1 085	- 704	
november	- 7 306	- 4 649	- 2 958	- 993	- 830	
december	- 6 934	- 1 675	- 2 006	+ 1 043	- 45	

¹ Enligt senare uppskattning kommer transportmängden 1950 att uppgå till 27,5 å 28 miljoner ton.

² Avser första hälften av september (motsvarande siffra i fjol - 335).

Ehuru förändringen i transportläget till en del kan tillskrivas företeelser av mera övergående natur, exempelvis stora transporter på järnväg av exportträ och importkol, synes dock, framhåller styrelsen, den hittillsvarande utvecklingstendensen klart peka på att den sjunkande tendensen i godstransporterna nu förbytt i en ökning. Bland faktorer, som kunna giva anledning förvänta en bestående ökning, må bl. a. pekas på att de stora investeringarna på stålområdet så småningom börja ge sig till känna i ökad produktion och därmed följande järnvägstransporter.

Vändningen i transportläget och den därav föranledda vagnbristen har för trafikanterna medfört högst betydande olägenheter i form av svårigheter att få transporter utförda snabbt och prompt. De talrika klagomålen härom äro, uttalar styrelsen, tyvärr i alltför många fall berättigade.

Mot bakgrunden av detta ändrade transportläge framstår en anskaffning av godsvagnar i större omfattning än den som under de senaste åren ägt rum som oundgängligen nödvändig. För att råda bot på nuvarande synnerligen otillfredsställande förhållanden är det dessutom ofrånkomligt att anskaffningen sker snabbt.

Inför dessa krav och med hänsyn till den svenska industriens långa leveranstider har järnvägsstyrelsen ansett sig bäst betjäna statens järnvägars, trafikanternas och landets intressen genom att föreslå att en förhållandevis betydande extraordinär anskaffning av godsvagnar verkställes snarast möjligt samt att beställningen utlägges till leverantörer, som kunna förväntas erbjuda kortaste leveranstid i förening med godtagbara priser. Ehuru några underhandlingar nu ej förts, har styrelsen för sin del den uppfattningen, att tyska leverantörer i så fall närmast böra kunna komma i fråga. För att i nuvarande situation ge snabbaste resultat är det emellertid önskvärt, att vagnarna göras så litet komplicerade som möjligt. Styrelsen har därför stannat vid att en sådan beställning bör avse enbart öppna vagnar utan bromsinrättning men med rullager. Därest styrelsen erhåller medel och bemyndigande till en sådan upphandling, är det dock självfallet avsett att noga undersöka möjligheten att antingen dela hela beställningen eller i varje fall ingående detaljer i vagnarna mellan svenska och utländska tillverkare. Sålunda är det exempelvis ett önskemål, att axlar och hjul jämte rullager kunna tillverkas av svenskt material.

Ehuru vagnsituationen skulle motivera en än större beställning, har styrelsen med hänsyn till kapital- och valutabehovet ansett sig böra stanna för att föreslå anskaffning av omkring 1 000 vagnar till en beräknad kostnad av 10 miljoner kronor.

Departementschefen. Av järnvägsstyrelsens i det föregående lämnade redogörelse framgår, att godsvagnsparken vid statens järnvägar är i stora delar överårig. Det årliga återanskaffningsbehovet av godsvagnar har av olika skäl icke kunnat tillgodoses i önskad utsträckning. Därtill kommer, att den fallande tendens, som godstrafiken under efterkrigstiden visat, numera synes ha förbytt i en ökning av transportbehovet. Nu nämnda omständigheter ha medverkat till att en betydande brist råder på godsvagnar

vid statens järnvägar. Läget synes vara sådant, att åtgärder snarast böra vidtagas för att minska vagnbristen.

Jag finner mig sålunda böra förorda, att järnvägsstyrelsen får utvidga sitt program för anskaffning av godsvagnar redan innevarande budgetår. Med hänsyn till att statens järnvägars investeringsutgifter begränsats till 150 miljoner kronor anser jag mig dock, efter samråd med chefen för statens järnvägar, böra förorda, att den ytterligare beställningen begränsas till ca 500 vagnar. Kostnaderna för en sådan leverans kunna nu uppskattas till 6,5 å 7 miljoner kronor. Av detta belopp böra 5 miljoner kronor anvisas å tilläggsstat II och återstoden bestridas från nästa budgetårs anslag till anskaffning av godsvagnar.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av godsvagnar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

D. Statens vattenfallsverk.

[3] **6. Kraftstation vid Harsprånget.** Under återopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av förevarande anslagsfråga (bil. 27, pt 21) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kraftstation vid Harsprånget* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

[4] **9. Kraftstation vid Liggaforsen.** Under återopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av förevarande anslagsfråga (bil. 27, pt 21) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kraftstation vid Liggaforsen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

[5] **14 a. Lagringsanordning.** I skrivelse den 21 oktober 1950 har *vattenfallsstyrelsen* hemställt, att 1 600 000 kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår till en lagringsanordning.

Med hänsyn till förevarande ärendes natur bör en redogörelse för innehållet i vattenfallsstyrelsens framställning icke lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde böra inhämtas genom de handlingar, som komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen. Med biträdande av vattenfallsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lagringsanordning* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 1 600 000 kronor.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[6] 8 a. Ökade lokaler för riksräkenskapsverket. För budgetåret 1942/43 anvisades 550 000 kronor för att bereda riksräkenskapsverket ökade lokaler.

I skrivelse den 4 september 1950 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att 95 000 kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår för vissa merarbeten i samband med detta byggnadsföretag.

Byggnadsstyrelsen anmäler, att ifrågavarande ombyggnadsarbeten, vilka voro i huvudsak färdigställda vid årsskiftet 1949/50, dragit en kostnad av 830 000 kronor. Orsakerna till merkostnaden äro dels den allmänna byggnadskostnadsstegring, som inträffat sedan arbetena kostnadsberäknades, dels vissa särskilda förstärknings- och ändringsarbeten, som under arbetets gång visat sig nödvändiga att utföra och som i väsentlig grad föranletts av den omständigheten att byggnadernas underhåll från år 1941, då förslag till ombyggnad framlades, fram till år 1948, då byggnadstillstånd meddelades, inskränkts till det minsta möjliga, och dels viss ändring av värmeförsörjningen.

Den allmänna byggnadskostnadsstegringen uppgår för byggnadsföretaget till 185 000 kronor och har av styrelsen täckts med anlåtande av medel från anslaget till Merkostnader för vissa byggnadsarbeten. Återstående merkostnad (830 000 — 550 000 — 185 000) 95 000 kronor har uppkommit på grund av bl. a. följande omständigheter.

Vissa trägolv, vilka lågo direkt på utfyllnad eller berggrund, voro så angripna av röta, att de måste borttagas och ersättas med betonggolv jämte värmeisolering. För att förhindra vattnets inträngande i dessa nya golv måste dessutom de gamla grundmurarna fuktisoleras. Bjälklagsförstärkningar ha behövt tillgripas i betydande omfattning. Vissa träbjälklag ha kunnat förstärkas, medan andra varit i så dåligt skick, att de helt måste utbytas, i vissa fall mot järnkonstruktioner. Dessa arbeten och tidigare återhållsamhet i årligt underhåll ha medfört, att putsnings- och målningsarbetena blivit avsevärt mera omfattande än som från början beräknats. Slutligen har det i samband med utförandet av plåtarbetena å taken visat sig, att stora delar av taktäckningen varit av så dålig beskaffenhet, att den helt måste omläggas. Merkostnaderna för nu beskrivna tilläggsarbeten, vilka nödvändiggjorts av byggnadernas tillstånd, uppgå till sammanlagt 65 000 kronor.

Det ursprungliga programmet har ändrats på så sätt att panncentralerna i Birger Jarls torg nr 7, 9 och 11 borttagits. Efter utvidgning av panncentralen i fastigheten Birger Jarls torg nr 5 (Gamla Riksdagshuset) har värmeförsörjningen ordnats för dessa fastigheter genom anslutning till denna panncentral. Merkostnaderna för härav föranledda byggnadsarbeten stannade vid 30 000 kronor och voro mycket låga i förhållande till de stora ekonomiska fördelar ur driftsynpunkt, som skulle uppkomma genom den ifrågasatta koncentrationen.

Departementschefen. Mot byggnadsstyrelsens förslag har jag icke något att erinra. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kungl. Maj:ts proposition nr 2.

att till *Ökade lokaler för riksräkenskapsverket å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 95 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta Kahm.

Kapitalinvesteringar.

Ecklesiastikdepartementet.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, anmäler här efter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

24 a. Uppförande av lärarbostadsbyggnad vid Skytteanska skolan i Tärna. På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1948: 222 (s. 11 f.) anvisade riksdagen under nämnda rubrik för budgetåret 1948/49 ett investeringsanslag av 180 000 kronor. Genom beslut den 30 juni 1948 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att ombesörja utförandet av nämnda lärarbostadsbyggnad.

Byggnadsstyrelsen, som jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande den 8 april 1949 samtidigt med ifrågavarande byggnad uppfört en bostadsbyggnad för Tärna skoldistrikts räkning, har nu anhållit, att till uppförande av lärarbostadsbyggnaden vid Skytteanska skolan måtte på tilläggsstat för nästa budgetår anvisas ett ytterligare investeringsanslag av 47 000 kronor. Till stöd härför har byggnadsstyrelsen anfört följande.

Sedan kostnaderna i och för anslaget äskande beräknades, har till följd av den allmänna byggnadskostnadsstegringen en fördyring med i runt tal 7 500 kronor uppstått. Denna merkostnad har styrelsen bestritt från de anslag till merkostnader för vissa byggnadsarbeten, vilka ställts till styrelsens förfogande. Dessutom ha emellertid av särskilda orsaker ytterligare mer-

kostnader uppstått, vilka icke böra bestridas från nämnda merkostnadsanslag.

Vid upprättande av förslaget till det för statens räkning uppförda bostadshuset förelågo inga andra uppgifter om byggnadens avsedda belägenhet än att kommunen anvisat en tomt i närheten av den nya skolbyggnaden. Det bostadshus, för vilket ifrågavarande byggnad skall utgöra ersättning, nedbrann i januari 1948 och styrelsens förslag och framställning om anvisande av medel måste ingivas redan den 8 april samma år. På grund av snöförhållandena i Tärnaby var det icke möjligt att före medelsframställningen utföra någon undersökning av markförhållandena. Vid utförande av grundläggningsarbetena för bostadshuset, som måste förläggas i starkt lutande terräng, visade det sig emellertid med hänsyn till fara för glidning nödvändigt att genom pallsprängning nedföra grunderna till avsevärda djup. Dessutom var marken så tjälskjutande, att återfyllning med urschaktat material icke kunde ske utan fyllningsgrus måste anskaffas från annat håll. De ökade kostnaderna för försvårad grundläggning uppgå till sammanlagt 30 000 kronor.

Genom brand vid Åmåls snickerifabrik, som antagits till leverantör av det monteringsfärdiga trämaterial till byggnaderna, uppstod en försening i arbetet av 2—3 månader. Härigenom kommo vissa arbeten, som enligt uppgjord tidplan skulle ha utförts vid barmark, att förskjutas in i vintern, vilket haft till följd oförutsedda utgifter på grund av försvårat arbete, förlängd tid för arbetsledning m. m., dyrare transporter, snöröjning och ökad uppvärmning. Därtill kommer, att arbetsplatsens omkostnader ökats genom den förlängda byggnadstiden. De ökade kostnaderna på grund av arbetets försening uppgår till 17 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av den föregående redogörelsen framgår ha nu ifrågavarande merkostnader för uppförande av lärarbostadsbyggnaden vid Skytteanska skolan uppkommit dels genom oförutsedda svårigheter i fråga om grundläggningen, dels genom försening till följd av brand hos en leverantör. Merkostnaderna uppgå till 30 000 respektive 17 000 kronor eller till sammanlagt 47 000 kronor. Då jag icke finner anledning att motsätta mig byggnadsstyrelsens framställning om medelsanvisning för täckande av dessa merutgifter, tillstyrker jag, att för ändamålet på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår anvisas ett investeringsanslag av 47 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av lärarbostadsbyggnad vid Skytteanska skolan i Tärna* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 47 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Arne Sönnnerlind.

Kapitalinvesteringar.

Jordbruksdepartementet.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter under jordbruksdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[1] 28. Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Under denna anslagsrubrik anvisade 1949 års riksdag för budgetåret 1949/50 ett investeringsanslag av 305 000 kronor. Av anslaget avsågos 95 000 kronor till kostnaderna för utbyggnad av Alnarpsmejeriets lagerlokaler för ost. Genom beslut den 3 juni 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra arbetet.

Byggnadsstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51 skola anvisas ytterligare 35 000 kronor för slutförande av nämnda byggnadsföretag. Styrelsen anför därvid, att den icke beretts tillfälle att före anslagets beviljande yttra sig över byggnadsföretaget eller de därmed förenade kostnaderna. Styrelsen beräknar med ledning av ingångna leveransavtal m. m., att de slutliga kostnaderna för utbyggnaden av lagerlokalerna komma att uppgå till 130 000 kronor. Ett tilläggsanslag å 35 000 kronor blir därför erforderligt. Med hänsyn till att arbetet kan beräknas bli i huvudsak slutfört under år 1950 bör anslaget stå till styrelsens disposition under budgetåret 1950/51.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (remissutlåtande 28/9 1950) tillstyrker byggnadsstyrelsens framställning. Instituts-

styrelsen påpekar, att kostnadsberäkningen rörande den erforderliga utökningen av lagerutrymmet för ost och rörande vissa andra av den större ystningen föranledda ändringar i ostlagerbyggnaden uppgjorts av Svenska mejeriernas riksförening, vilken torde ha den största erfarenheten på detta område i landet. Vidare framhåller institutsstyrelsen, att en minskning av tillbyggnadens storlek skulle medföra, att den beräknade mängden ost icke skulle kunna framställas och mejeriets inkomster sålunda minskas i motsvarande grad.

Departementschefen. Såsom framgår av det föregående har ifrågavarande byggnadsföretag visat sig komma att kosta 35 000 kronor mer än som anvisats för ändamålet. Då några inskränkningar av företaget icke torde böra komma i fråga, anser jag mig böra tillstyrka, att till slutförande av det samma ett tilläggsanslag å nämnda belopp skall begäras av riksdagen. Med hänsyn till att företaget beräknats vara i huvudsak slutfört redan under år 1950 bör anslaget uppföras å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 35 000 kronor.

[2] 28 a. *Byggnadsarbeten å vissa staten tillhöriga byggnader vid Experimentalfältet.* För budgetåret 1949/50 har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 145 000 kronor. Anslaget är avsett till vissa byggnadsarbeten i samband med upprustningen av lantbruksakademiens trädgårdsskola å Experimentalfältet. I dessa byggnadsarbeten ingår bland annat ombyggnad av en villa till elevbostad.

Lantbruksakademien (skr. 24/11 1950) hemställer om ett anslag av 4 000 kronor för visst tilläggsarbete i samband med ombyggnaden av nyssnämnda villa. Såsom motivering för framställningen anför akademien i huvudsak följande.

Ombyggnaden är redan under utförande. Enligt planen härför skola i villan jämte vissa andra lokaler inredas fyra elevrum. Vart och ett av dessa rum är avsett för fyra elever. Redan vid byggnadsprogrammets fastställande reserverade sig skolans föreståndare häremot. Med hänsyn till rummens volym torde visserligen ur hygienisk synpunkt inga invändningar kunna göras mot arrangemanget. Betänkligheterna häremot föranledas främst av att eleverna ofrånkomligt bliva i hög grad störda i sina enskilda studier, då så många bo tillsammans i ett rum. Dessa hinder i studierna förtjäna efter omändringen av skolans kursplan mera beaktande än tidigare. Kurserna ha nämligen numera erhållit ökad teoretisk inriktning. Det är också att märka, att såsom villkor för statsbidrag till elevbostäder vid lägre lantbruksundervisningsanstalter gäller, bland annat, att bostäderna äro så ordnade, att icke mer än två elever behöva bo i samma rum. Även inspektören

för den lägre lantbruksundervisningen har anmält erinringar mot planen att låta fyra elever dela rum vid akademiens trädgårdsskola. En uppdelning av ifrågavarande fyra rum i åtta rum, vart och ett för två elever, framstår därför såsom synnerligen angelägen.

Vid överläggningar mellan representanter för byggnadsstyrelsen och akademien har styrelsen erbjudit sig att för en kostnad av 1 000 kronor per rum uppdelna nämnda fyra rum i åtta. Den sammanlagda kostnaden härför skulle sålunda bli 4 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen (remissutlåtande 5/12 1950) har icke något att erinra mot förslaget att uppdelna ifrågavarande fyra rum i åtta tvåmansrum. Preliminärt hade styrelsen beräknat kostnaderna härför till omkring 8 000 kronor, d. v. s. 1 000 kronor per färdigställt rum. Totalkostnaden har emellertid visat sig uppgå till 9 200 kronor. Styrelsen tillstyrker därför, att sistnämnda belopp skall anvisas för ändamålet.

Departementschefen. I likhet med lantbruksakademien anser jag det främst ur studiesynpunkt vara otillfredsställande att låta fler än två elever dela rum vid akademiens trädgårdsskola. Jag biträder därför förslaget att uppdelna de för eleverna avsedda fyra rummen i åtta tvåmansrum. Kostnaderna härför, vilka beräknats till 9 200 kronor, torde böra godtagas. Då ombyggnadsarbetena i övrigt redan igångsatts böra medlen anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten å vissa staten tillhöriga byggnader vid Experimentalfältet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 9 200 kronor.

VI. Fonden för låneunderstöd.

[3] 5 a. **Ackordslån och hjälplån till jordbrukare.** För detta ändamål har för ett vart av budgetåren 1940/41—1942/43 anvisats ett anslag av 100 000 kronor samt för vardera budgetåret 1943/44 och 1944/45 ett anslag av 50 000 kronor. Bestämmelser rörande anslagets användning äro meddelade i kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 592) om ackordslån och hjälplån till jordbrukare. Ifrågavarande utlåningsverksamhet, som handhaves av lantbruksstyrelsen, har till ändamål att hjälpa sådana jordbrukare, som oförvållat kommit i ekonomiska svårigheter och stå under hotet att nödgas överge sina jordbruk.

Lantbruksstyrelsen (skr. 20/9 1950) hemställer, att å tilläggsstat för budgetåret 1950/51 skall för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av 30 527 kronor 46 öre. Till stöd härför återopar styrelsen en vid framställningen fogad, inom styrelsen upprättad promemoria. Av denna ävensom övriga handlingar framgår följande.

Under egnahemsstyrelsens tid handlades ärendena beträffande ackords- och hjälplån inom styrelsens allmänna byrå. Anslaget för ifrågavarande låneverksamhet utgjorde ursprungligen tillhoppa 400 000 kronor. I juli 1948, då lantbruksstyrelsens sociala byrå övertog verksamheten, meddelades, att vid ingången av budgetåret 1945/46 kvarstode 280 000 kronor å anslaget. Under tiden 1 juli 1945—30 juni 1948 hade egnahemsstyrelsen enligt för läneliggare beviljat ackords- och hjälplån till ett sammanlagt belopp av 140 450 kronor. Den 1 juli 1948 skulle alltså ha kvarstått 139 550 kronor å anslaget. Sociala byrån utgick ifrån att denna siffra var tillförlitlig.

Efter lantbruksstyrelsens övertagande av låneverksamheten har styrelsen icke disponerat större belopp än det, som sålunda angivits vara tillgängligt. Sedermera har det emellertid visat sig, att i verksamheten utlämnade lån överstiga de för ändamålet anvisade anslagsmedlen. Det har därför ansetts föreliggande skäl att för kontroll infordra uppgifter från lantbruksnämnderna angående beviljade och utbetalade lån. Vid bearbetning av uppgifterna har klarlagts, att det disponibla beloppet å anslaget vid ingången av budgetåret 1945/46 utgjorde icke 280 000 kronor utan allenast 249 024 kronor 24 öre samt att det sammanlagda beloppet disponerade lånemedel under åren 1945—48 uppgått till 145 450 kronor. Differensen var bland annat beroende på att ett lånebelopp å 9 000 kronor icke införts i läneliggaren. Det disponibla beloppet den 1 juli 1948 utgjorde sålunda i verkligheten 103 574 kronor 24 öre i stället för 139 550 kronor, som man räknat med.

Efter den 1 juli 1948 har lantbruksstyrelsen disponerat sammanlagt 134 101 kronor 70 öre. Det saknas sålunda täckning för 30 527 kronor 46 öre. Med hänsyn till efterfrågan på ackords- och hjälplån ingav lantbruksstyrelsen år 1949 i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1950/51 framställning om ett tillskott av 200 000 kronor till anslaget. Denna framställning föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Verksamheten har sålunda upphört. Medel för beviljande av ytterligare lån saknas liksom också medel för täckning av bristbeloppet.

Departementschefen. Såsom framgår av det föregående överstiga de i förevarande låneverksamhet utlämnade lånen de medel, vilka ställts till förfogande för ändamålet, med i runt tal 30 600 kronor. Ehuru jag finner det anmärkningsvärt att den av egnahemsstyrelsen lämnade uppgiften om medelstillgången under anslaget visat sig oriktig, vill jag icke motsätta mig att erforderligt belopp skall anvisas till att täcka ifrågavarande brist. Då detta torde böra ske snarast möjligt, böra medlen upptagas å tilläggsstat för löpande budgetår. Liksom tidigare anvisade medel bör beloppet upptagas under fonden för låneunderstöd med rubriken Ackordslån och hjälplån till jordbrukare. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ackordslån och hjälplån till jordbrukare* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 30 600 kronor.

VIII. Fonden för förlag till statsverket.

[4] 2 a. Förlagskapital för statens forskningskommitté för lantmannabyggnader för driften av egendomen Lilla Råby. Genom beslut den 15 september 1950 har Kungl. Maj:t bemyndigat statens forskningskommitté för lantmannabyggnader att ingå avtal med Lunds stad om upplåtelse till kommittén av den staden tillhöriga egendomen Lilla Råby.

Statens forskningskommitté för lantmannabyggnader (skr. 28/8 1950) hemställer, att ett belopp av 50 000 kronor måtte anvisas för igångsättande av driften vid nämnda egendom under våren 1951. Kommittén räknar härvid med att egendomen sedermera skall kunna själv lämna erforderligt driftkapital. Till stöd härför åberopas en vid kommitténs skrivelse fogad ekonomisk plan för verksamheten vid egendomen under tiden den 14 mars 1951—den 14 mars 1952. Enligt denna beräknas egendomen ge ett överskott å omkring 11 600 kronor för nämnda tid. Av det begärda beloppet beräknas 28 000 kronor för arbetskostnader, varav 7 000 kronor för anlitande av maskinstation, 9 000 kronor för rotfruktsskötsel, 2 000 kronor för timavlöningar samt 10 000 kronor för avlöning av fast anställda arbetare. I övrigt avses beloppet för inköp av erforderliga inventarier. Frågan huruvida medlen böra ställas till förfogande såsom ett anslag eller om de böra återbetalas under viss tid lämnar kommittén öppen.

Departementschefen. För att driften vid ifrågavarande egendom skall kunna igångsättas torde det vara nödvändigt att ett startkapital ställes till forskningskommitténs förfogande. Jag har icke något att erinra mot att detta kapital bestämmes till 50 000 kronor. Då man enligt den av kommittén uppgjorde ekonomiska planen kan räkna med att egendomen i framtiden skall ge ett icke obetydligt överskott, torde medlen böra anvisas såsom ett räntefritt lån, vilket skall återbetalas inom viss tid, lämpligen tio år. Med hänsyn härtill böra medlen upptagas i form av ett anslag under fonden för förlag till statsverket. Då verksamheten vid egendomen avses skola börja redan våren 1951, bör anslaget anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter i ämnet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlagskapital för statens forskningskommitté för lantmannabyggnader för driften av egendomen Lilla Råby* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hanns Otto Düselius.

Kapitalinvesteringar.

Handelsdepartementet.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler härefter under handelsdepartementet hörande ärende angående ändrad disposition av tidigare beviljat investeringsanslag samt anför därvid följande.

VI. Fonden för låneunderstöd.

Lån till Svenska skifferoljeaktiebolaget. Under denna anslagsrubrik anvisade 1949 års riksdag ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor. Av anslaget beräknades 300 000 kronor till anskaffning av silos med transportanordningar. Vidare anvisade 1949 års riksdag till Täckande av vissa kostnader för Svenska skifferoljeaktiebolagets verksamhet ett reservationsanslag av 3 750 000 kronor, varav 1 500 000 kronor avsågos till att täcka kostnader för förnyelse av bolagets anläggningar. Av sistnämnda belopp äro för närvarande 239 000 kronor icke tagna i anspråk.

Styrelsen för Svenska skifferoljeaktiebolaget (skr. 21/8 1950) anhåller, att sammanlagt 270 000 kronor av de förenämnda anslagen måtte få användas för ombyggnad av en skifferdestillationsugn, den s. k. HG-ugnen. I skrivelsen anföres, att ombyggnaden skulle medföra en ökning av ugnens produktion med ca 50 procent. Därvid skulle emellertid enligt styrelsen mängden av det vid skifferoljeverket erhållna avfallet i form av s. k. skifferkoks bli för stor i förhållande till kapaciteten hos den särskilda anläggning, vari skifferkoksen måste förbrännas för att skadlig rökutveckling från avfallsupplagen skall undvikas. För att avfallsmängden skall minskas till lämplig storlek avser bolaget att efter HG-ugnens ombyggnad inskränka driften vid bolagets två s. k. IM-ugnar. Driftresultatet vid de tre ugnarna tillhopa beräknar styrelsen likväl komma att förbättras med omkring 500 000 kronor per år, beroende på HG-ugnens ökade produktions-

förmåga. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att HG-ugnens ombyggnad bör genomföras under innevarande budgetår.

Styrelsen anför vidare, att behovet av nya silos med transportanordningar för IM-ugnarna skulle bortfalla genom driftsinskränkningen vid dessa ugnar i samband med HG-ugnens ombyggnad. Till följd härav skulle enligt styrelsen omkring 200 000 kronor av det belopp, som vid beräkningen av 1949 års investeringsanslag avsågs till anskaffning av silos med transportanordningar, icke behöva tagas i anspråk för ändamålet.

Av den till 270 000 kronor beräknade kostnaden för HG-ugnens ombyggnad anser styrelsen ca 185 000 kronor vara att betrakta som nyinvestering. Styrelsen hemställer, att denna del av ombyggnadskostnaden måtte få täckas med anlåtande av nyssnämnda besparing å det år 1949 anvisade investeringsanslaget.

Återstoden av ombyggnadskostnaden eller 85 000 kronor motsvarar enligt styrelsen kostnaden för sådana arbeten och anskaffningar, vilka erfordras för normal förnyelse av HG-ugnen. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att nämnda belopp bestrides från den del av det år 1949 anvisade reservationsanslaget, som avsetts till förnyelse av bolagets anläggningar.

Departementschefen. Med hänsyn till den förbättring av skifferoljebolagets driftsekonomi, som enligt bolagsstyrelsen skulle bli en följd av den planerade ombyggnaden av en skifferdestillationsugn, synes det vara önskvärt, att ombyggnaden företages så snart som möjligt. Några särskilda medel ha icke anvisats till detta ändamål. Därest ombyggnaden kommer till stånd, skulle emellertid enligt styrelsen ca 200 000 kronor av det år 1949 anvisade investeringsanslaget till lån till bolaget icke behöva tagas i anspråk för avsett ändamål. Jag anser mig därför kunna förorda, att i runt tal 185 000 kronor av nämnda investeringsanslag disponeras för ombyggnaden i enlighet med styrelsens förslag. Riksdagens godkännande härav torde böra inhämtas. Detta synes lämpligen böra ske i samband med behandlingen av kapitalbudgetärendena å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår. Sedan riksdagen lämnat sitt godkännande, torde ärendet ånyo få anmälas för Kungl. Maj:t, därvid jämväl frågan om ianspråktagande av tillgängliga förnyelsemedel för att täcka återstoden av ombyggnadskostnaden torde få upptagas till prövning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag förordat i fråga om dispositionen av viss del av investeringsanslaget till Lån till Svenska skifferoljeaktiebolaget.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gunnel Sjölin.

*Bihang.***Förteckning**

**över av Kungl. Maj:ts hos riksdagen äskade anslag å tilläggsstat
II till riksstaten för budgetåret 1950/51.**

Driftbudgeten.**A. Egentliga statsutgifter.***II. Justitiedepartementet.*

	Kronor
Vattendomstolarna:	
C: 16 Inventarier m. m. för Västerbygdens vattendomstol, <i>reservationsanslag</i>	15 000
F: 11 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	350 000
	365 000

III. Utrikesdepartementet.

D: 15 Gåva för Förenta nationernas byggnader i New York, <i>reservationsanslag</i>	160 000
D: 16 Svenska röda korsdelegater i Grekland	45 000
	205 000

VI. Kommunikationsdepartementet.

B: 12 a Kostnader för vissa av väg- och vattenbyggnadsverket utförda arbeten i anledning av Surtekatastrofen, <i>reservationsanslag</i> , att avräknas mot automobilskattemedlen ...	600 000
--	----------------

VII. Finansdepartementet.

Mynt- och justeringsverket:		
C: 10 a Vissa kostnader för myntprägling m. m., <i>reservationsanslag</i>		20 600
C: 19 a Kostnader för upprättande av nya jordregisterutdrag, <i>förslagsanslag</i>		300 000
E: 6 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>		75 000
E: 6 a 1944 års nykterhetskommitté, <i>reservationsanslag</i>		70 000
		465 600

VIII. Ecklesiastikdepartementet.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:		
F: 19 a Inredning och utrustning av institutets nybyggnader, <i>reservationsanslag</i>		285 300

		Kronor
<i>IX. Jordbruksdepartementet.</i>		
D: 33	Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.	19 500
	Befrämjande av fröodlingen m. m.:	
G: 11	Bidrag till Sveriges utsädesförening	30 000
I: 7	Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, <i>reservationsanslag</i> Rikets allmänna kartverk:	10 000
L: 3	Kartarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i>	448 500
		508 000
 <i>XI. Inrikesdepartementet.</i>		
B: 127 a	Anskaffande av ett sjuktransportflygplan m. m., <i>reservationsanslag</i>	220 000
	Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:	
C: 2 a	Vissa ombyggnadsarbeten, <i>reservationsanslag</i>	32 500
C: 2 b	Ny vattenanläggning, <i>reservationsanslag</i>	30 000
		282 500
Säger för driftbudgeten		2 711 400

Kapitalbudgeten.

Kapitalinvesteringar.

1. Statens affärsverksfonder.

B. Telegrafverket.		
12 a	Rörelsekapital för telegrafverket	10 000 000
C. Statens järnvägar.		
23	Anskaffning av godsvagnar	5 000 000
D. Statens vattenfallsverk.		
6	Kraftstation vid Harsprånget	6 000 000
9	Kraftstation vid Liggaforsen	6 000 000
14 a	Lagringsanordning	1 600 000
		28 600 000

III. Statens allmänna fastighetsfond.

Utrikesdepartementet:

4 b	Inköp och iståndsättande av ytterligare fastighet för Sveriges representation i Bonn	180 000
4 c	Uppförande av fastighet för beskickningen i Canberra ...	160 000
4 d	Iståndsättande av statens fastighet i Leningrad	82 000

Kommunikationsdepartementet:

8 a	Ökade lokaler för riksräkenskapsverket	95 000
-----	--	--------

	Kronor
Ecklesiastikdepartementet:	
24 a	Uppförande av lärarbostadsbyggnad vid Skytteanska skolan i Tärna 47 000
Jordbruksdepartementet:	
28	Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut 35 000
28 a	Byggnadsarbeten å vissa staten tillhöriga byggnader vid Experimentalfältet 9 200
	608 200

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarets fastighetsfond.

Marinens delfond:

16 a	Ombyggnad av artilleriverkstäderna vid Karlskrona örlogsvarv 465 000
------	--

Befästningars delfond:

25	Anordnande av vissa fartygstunlar 1 000 000
26	Berghangarer 600 000
27	Anordnande av vissa drivmedelsförråd 3 000 000
28	Vissa ammunitionsförråd 1 000 000
29	Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd .. 300 000
30	Uppställningsplatser för radarstationer 2 000 000
31	Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier 1 000 000
32	Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen 1 500 000
33	Tygmaterieförråd i berg 1 000 000
34	Utvidgning av flygverkstad 400 000
35	Fullträffsäkra uppehållsplatser 1 500 000
36	Övriga befästningsarbeten 850 000

B. Försvarets fabriksfond.

3	Uppförande av centrala tvätt- och reparationsanstalter ... 335 000
4	Anskaffning av maskiner och annan utrustning för centrala tvätt- och reparationsanstalter 50 000
	15 000 000

VI. Fonden för låneunderslöd.

Jordbruksdepartementet:	
5 a	Ackordslån och hjälplån till jordbrukare 30 600

VIII. Fonden för förlag till statsverket

Jordbruksdepartementet:	
2 a	Förlagskapital för statens forskningskommitté för lantmannabyggnader för driften av egendomen Lilla Råby 50 000

Säger för kapitalbudgeten **44 288 800**